Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

הײַנט 8 זײַטען

NAJER FOLKSBLAT | פרײַז 15 גראָשען

נײַער פאָלקסבלאַט

№ 90 | Łódź, Poniedziałek, 20 kwietnia 1931 r. | נײַנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאָג, ג׳ אייר תרצ״א | № 90

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאַווער 21, טעל.

נײַער אינטערוויאו פון מאַרשאַל פּילסודסקי

װ אַ ר ש אַ, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין די היגע פּאָליטישע קרײַזען צו־ װאַרט מען, אַז אין די נאָהנטסטע טעג זאָל ערשײַנען אַן אינטערוויאו פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

ווי בעקאַנט האָט מאַרשאַל פּילסודסקי איצט פערענדיגט אַ בוך, וועלכעס איז שוין איבערגעגעבען געוואָרען צום דרוק. דאָס דאָזיגע בוך, וואָס וועט ערשײַנען אונטער׳ן נאָמען „אויסבעסערונג צו דער געשיכטע“, וועט האַלטען 100 זײַטען און וועט זײַן געווידמעט די ענדערונגען אין דער פּוילישער קאָנסטיטוציע.

צוזאַמענפאַהר פון „פּועלי אגודת ישראל“

װ אַ ר ש אַ, 19. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). נעכטען האָט זיך געעפענט דער לאַנדעס־צוזאַמענפאָהר פון „פּועלי אגודת ישראל“. עס זענען געקומען 180 דעלעגאַטען פון 120 שטעט דערונטער 10 פון לאָדז.

ה׳ אָרלעאַן האָט געעפענט דעם צוזאַמענפאַהר עס איז אָנגעקומען אַ בעגריסונגס־פון ועד ה־בנים.

דער צוזאַמענפאָהר וועט דויערן צוויי טעג.

װ אַ ר ש אָ, 19. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אויפ׳ן צוזאַמענפאָהר האָט זיך געבילדעט אַ שטאַרקע לינקע פראַקציע וועלכע האַלט אַז מ׳דאַרף זיך אָפּרײַסען פון דער אַגודה. כמעט די גאַנצע לאָדזער דעלעגאַציע געהערט צו דער לינקער פראַקציע.

צוזאַמענפאַהר פון דער פאָלקס-פּאַרטײַ אין וואַרשאַ

װ אַ ר ש אַ, 19. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). נעכטען האָט זיך געעפענט דער צוזאַמענפאָהר פון דער פאָלקס־פּאַרטײַ.

עס זענען געקומען 57 דעלעגאַטען פון 32 שטעט.

רעד. ש. ביבער האָט געעפענט דעם צוזאַמענפאָהר. אין פּרעזידיום זענען אויך פערטרעטען די לאָדזער דעלעגאַטען אַדוו. ווײַצמאַן און ש. מאַסע.

אַדוו. בח פּרילוצקי האָט געהאַלטען אַ רעפעראַט איבער דער פּאָליטישער לאַגע און די בעציהונג פון דער פאָלקספּאַרטײַ צו דער רעגירונג פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

װ אַ ר ש אַ, 19. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אַ רעפעראַט האָט אויך געהאַלטען מאַגיסטער באַלבערישסקי וועלכער האָט אויסגע־פיהרט, אַז מ׳דאַרף שטיצען די סאַנאַציע. בײַנאַכט איז פאָרגעקומען אַ באַנקעט.

יודיש-פּוילישער פערשטענדי-גונגס-קאָמיטעט געגרינדעט געוואָרען אין באָסטאָן

ב אָ ס ט אָ ן, 19 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) דאָ איז פאָרגעקומען די ערשטע עפענטליכע קאָנפערענץ פון גודוויל־קאָמיטעט, וועלכער האָט זיך געשטעלט אַלס ציל צו שאַפען אַ פערשטענדיגונג צווישען יודען און פּאָליאַקען. אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך בעטייליגט 15 יודען און 15 פּאָליאַקען.

טאָמאַשאָווער יודישער סוחר בעגאַנגען זעלבסטמאָרד

ט אָ מ אַ ש אָ װ, 19. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). הײַנט אין אָוענד איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דער היגער סוחר מוריצי הירשהאָרן, דער פערשטאָרבענער איז געווען אַן אָנגעזעהענער סוחר און האָט געהאַט פערטרעטונגען פון בעדײַטענדע פירמעס. דער קריזיס פון וועלכען ער האָט שטאַרק געליטען האָט איהם דערפיהרט צום פערצווייפעלטען שריט.

נעכטען האָט ער זיך אויסגעטון און געלעגט אין בעט און פון אַ רעוואָלווער זיך אַרײַנגעשאָסען 2 קוילען, אין קאָפּ. ער איז געבליבען טויט.

בײַם זעלבסטמערדער האָט מען געפונען אַ בריף אין וועלכען ער שרייבט אַז צום פערצווייפעלטען שריט האָט איהם דערפיהרט דער קריזיס.

קבלת פנים לכבוד דעם דיכטער ח. נ. ביאַליק

װ אַ ר ש אַ, 19 (טעלעפאָניש) בײַם העברעאישען פּען־קלוב איז געשאַפען געוואָרען אַ קבלת־פנים־קאָמיטעט לכבוד ח. נ. ביאַליק, וועלכער קומט קיין פּוילען.

אין קאָמיטעט זענען אַרײַן מצד׳ן העברעאישען פּען־קלוב: העכטמאַן, וואַרשאַוויאַק, וואַר־שאַווסקי, ד״ר יעקב כהן, ווײַנבערג און הלל צײַטלין.

מצד׳ן יודישען פּען־קלוב: אהרן צײַטלין.

עס געהט אויך אַרײַן אַ פאָרשטעהער פון פּוילישען פּען־קלוב.

הײַשעריקעס אין עבר-הירדן

י ר ו ש ל י ם, 19. (יט״א טעלעגראַפיש) פון עבר הירדן איז מען מודיע, אז דאָרט האָט זיך בעוויזען אַ מחנה הײַשעריקען. די רעגירונג האָט אָנגענומען ענערגישע מיטלען געגען דער דאָזיגער פּלאָג.

נײַע פעדעראַציע-רעפּובליק אין אייראָפּא

מ אַ ד ר י ד, 19 (ספּ. טעל.) אין גאַנץ שפּאַניען הערשט רוה. בלויז די באַסקען האָבען זיך נאָך נישט בערוהיגט און ווילען אויך לויט׳ן מוסטער פון קאַטאַלאָניען פּראָקלאַמירען אַ בעזונדערע רעפּובליק. די צענטראַל־רעגירונג האָט אָבער מורא, אַז די פּראָווינץ זאָל זיך איינגאַנצען נישט אָפּרײַסען פון שפּאַניען און אַנערקענט נישט די דאָזיגע רעפּובליק. אין דער הויפּט־שטאָט פון די באַסקען בילבאַאָ איז אַרויסגעשיקט געוואָרען אַ גרעסערע אָפּטײלונג פון זשאַנדאַרמעריע־מיליטער.

דער קאַטאַלאָנישער פּרעזידענט מאַציאַ האָט ערקלערט, אַז ער שטעהט אין אַ ענגען קאָנטאַקט מיט דער צענטראַל־רעגירונג אין מאַדריד. דער ענין קאַטאַלאָניען איז שוין ערלעדיגט, ווײַל קאַטאַלאָניען וויל בלײַבען אַ טייל פון דער פעדעראַטיווער שפּאַנישער רעפּובליק.

דער סאָציאַליסטישער בילדונגס־מיניסטער אין קאַטאַלאָניען גיט איבער, אַז אין קאַטאַלאָניען און אין אַנדערע טיילען פון שפּאַניען וואַקסט די האָפנונג, אַז אויך פּאָרטוגאַל וועט זיך אָנשליסען צו דער נײַער פעדעראַטיווער רעגירונג און צוזאַמען שאַפען אַ איבערישע רעפּובליק.

מ אַ ד ר י ד, 19 (ספּ טעל.) לויט די ידיעות וואָס קומען אָן פון ליסאַבאָן, געפינט זיך איצט פּאָרטוגאַל ערב אַ רעוואָלוציע, די בעפעלקערונג איז שטאַרק אויפגערעגט געגען די דיקטאַטאָרישע מעטאָדען, וואָס די רעגירונג בענוצט בנוגע די געגנער פון דער דיקטאַטור. דער פּלאַן פון די קאַטאַלאַנער וועגען אַ פעדעראַטיווער רעפּובליק פון שפּאַניען קאַטאַלאָניען און פּאָרטוגאַל געפינט דאָ פיל אָנהענגער.

ס אַ ן ס ע ב אַ ס ט י אַ נ אָ, 19 (ספּ. טעל.) די רעגירונג האָט פערבאָטען אַרויסצופיהרען פון לאַנד מעהר ווי 5.000 פּעזעט. נעכטען האָט מען בײַ דער פירשטין אַלבאַ, וועלכע האָט פערלאָזט דאָס לאַנד און האָט מיט זיך געפיהרט 750 טויזענט פּעזעס פערהאַלטען 745 טויזענט און זיי אַרײַנגעלעגט אין אַ היגער באַנק אויף איהר נאָמען.

מ אַ ד ר י ד, 19 (ספּ. טעל.) דער 1 מײַ איז דאָ פּראָקלאַמירט געוואָרען אַלס נאַציאָנאַלער יום־טוב.

כשר בעקאַנטמאַכונג. כשר

דער נײַ־ערעפענטער קאַפע־רעסטאָראַן „אַלאַ קאַרלטאָן“ שענקיעוויטשאַ 22, טעל. 140-10

מאַכט בעקאַנט, אז ס׳ווערט אַרויסגעגעבען טעגליך געשמאַקע מיטאָגען מיט פיש, שוואַרצע קאַווע־אומזיסט.

בעדינונג פרײַ! אויסגעצייכנטע אַלאַ קאַרט.

קאָנצערט ווי אויך ראַדיאָ פון דער גאַנצער וועלט.

אַ הערכין קען זיך מעלדען פון זאַפּאַרט.

עפענטליכער קאָמוניקאַט.

די אַרביטראַזש־קאָמיסיע אין סכסוך צווישען די פערוו.־מיטגלידער פון „נותן לחם“, וואָס האָט אָפּגעהאַלטען אַ זיצונג דעם 19. אַפּריל ד. י. פער־עפענטליכט פאָלגענדען קאָמוניקאַט:

אויסהערענדיג די טענות פון בײדע צדדים שטעלט די קאָמיסיע פעסט: 1) די סכסוכים און רײַבונגען טראָגען אַ פּערזענליכען כאַראַקטער. 2) קיין שום מיסבראויכען פון וועלכען צו עס זאָל נישט זײַן, זענען פון פעראײַן נישט געווען. 3) אז די אַלע פּאַמפלעטען און געגענזײַטיגע פּאָרוואורפען זענען געווען אַ פּועל יוצא פון מיספערשטענדנישען אויפ׳ן אַרבייטס־געביט לטובת נותן־לחם“. אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַרויסגעטראָגענער רעזאָלוציע, ציהען בײדע צדדים צוריק די בעליידיגונגען און עפענטליכע אַרויסטרעטונגען, וועלכע זענען אַרויסגעזאָגט געוואָרען אין אַנ׳אויפגערעגטען צושטאַנד.

דעם דאָזיגען קאָמוניקאַט שרײַבען אונטער:

די אַרביטראַזש־קאָמיסיע

אין די אָנוועזענדע פערטרעטער פון בײדע צדדים

(—) פ. דרייהאָרן (—) וואָלף מילגראָם

(—) דוד חמיץ (—) שמואל פּטאַשניק

לאַבאָראַטאָריום פון ערצטליכע אַנאַליזען

Dr. med. J. FAJWLEWICZA

Śródmiejska 16

(פריהער צעגעלניאַנאַ 19) טעל. 117-61

Dr. med

Gustawa ZAND-TENENBAUMOWA

פרויען־קראַנקהײטען און אַקושעריע

האָט זיך איבערגעטראָגען

אויף פּעטריקאַווער 109

טעלעפאָן 220-25 נעמט אָן פון 12–1 5–3

DR.

FELIKS BORNSTEIN

(אַקושעראין פרויען־קראַנקהײטען)

נעהמט אָן יעדען טאָג פון 3–7 נאָכמיטאָג.

צוליב דער ענדערונג פון די נעמען פון די גאַסען איז יעצט די אַדרעס Śródmiejska 29 (נעבען גדאַנסקאַ, פריהער צעגעלניאַנאַ 4), טעל. 134-90.

אונזער געשעצטען און לאַנגיעהריגען פערוואַלטונג־מיטגליד

ר׳ יהודה לייב ווערדיגער

צוליב׳ן טויט פון זײַן אונפערגעסליכער מוטער

פּערל לאה נ״ע

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

די פערוואַלטונג פון „לינת החולים“ פּאָלודניאָווא 19.

2408

אַ זעהר חשוב׳ן פּרעזעס פון ראַט

ה׳ לייביש ראָזענבערג צוליב׳ן טויט פון זײַן אונפערגעסליכער שוועסטער

פּרימעט נ״ע

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען בײַלײַד מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

ראַט, פערוואַלטונג און פּערסאָנאַל פון דער קליינהענדלער־באַנק, אַגראַדאָווא 2

2402

אימיגראציע-גזרות זאלן פערשארפט ווערן

א יוד זאל ווערן פארזיצער פון אימיגראציע-קאמיסיע ביים אמעריק. קאנגרעס

וואשינגטאן, (יט"א) גרויס אויפזעהן אין די היגע פאליטישע קרייזען האט ארויסגערופען די ערקלערונג פון די דעמאקראטען, אין וועלכער עס ווערט געזאגט, אז א צאהל פראגרעסיווע קאנגרעס־מיטגלידער וועלען זיך מיט זיי פעראייניגען, כדי צו שאפען א מעהרהייט אין קאנגרעס, ווען ער וועט זיך ווידער צוזאמענקומען אין דעצעמבער אדער אין פאל פון א ספעציעלער סעסיע. אויב דאס זאל געשעהען וועט פארקומען א נייע בעזעצונג פון די קאנגרעס־קאמיסיעס און דער יודישער קאנגרעסמאן דיקשטיין וועט ווערען פארזיצער פון דער אימיגראציע־קאמיסיע.

קאנגרעסמאן דיקשטיין האט אויף אן אנפראגע פון דער י.ט.א זיך ענטזאגט צו געבען וועלכע עס איז ערקלערונגען, א חוץ אז עס איז פערהאן א מעגליכקייט, ער זאל ווערען פארזיצער פון דער אימיגראציע־קאמיסיע.

קאנגרעסמאן דיקשטיין האט די טעג אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט דעם סטייטס־דעפארטאמענט בעת וועלכער ער האט שארף פראטעסטירט געגען דער איצטיגער שטרענגער וויזע־פאליטיק און פארגעלעגט עס זאלען געגעבען ווערען וויזעס על כל פנים, עלטערען, קינדער אונטער 16 יאהר און פרויען ווייל די דאזיגע קאטעגאריעס אימיגראנטען וועלען נישט קאנקורירען מיט אמעריקאנער ארבייטער און וועלען דערפאר נישט פערגרעסערען די ארבייטס־לאזיגקייט.

די אימיגראציע־בעאמטע האבען פערשפראכען צו בעהמען אין אכט קאנגרעסמאן דיקשטיינס פארשלאג. עס ווערט פערשטאנען אז זיי וועלען וועגען ענין קאנפערירען מיט'ן סטייטס־סעקרעטאר סטימסאן.

קאנגרעסמאן אלבערט דזשאנסאן דער איצטיגער פארזיצער פון דער אימיגראציע־קאמיסיע האט ערקלערט, אז קאנגרעסמאן דיקשטיין וועט מעגליך פערנעהמען זיין פלאץ אלס פארזיצער פון דער קאמיסיע, ער האט אבער ערקלערט, אז דאס וועט נישט פערמיידען קיין ווייטערדיגע אימיגראציע־בעגרענצונגען.

דזשאנסאן האט צוגעגעבען אז קרובים וואס קענען בעווייזען אז זיי וועלען נישט פאלען צו־לאסט פון דער בעפעלקערונג מוזען אריינגעלאזט ווערען אין לאנד. איצט איז אבער נישט די צייט צו פערמילדערען די אימיגראציע, דזשאנסאן איז איבערצייגט, אז בעת דער קומענדיגער סעסיע פון קאנגרעס וועלען דורכגעפיהרט ווערען נאך שטרענגערע אימיגראציע־גזרות.

קאנגרעסמאן דזשאנסאן האט אויך ערקלערט אז דער ביל צו פערקלענערען ד יאימיגראציע אויף נײַנציג פראצענט, וואס איז דורכגעפאלען צוליב דער אפאזיציע אין סענאט וועט זיכער ווידער אויפגענומען ווערען אין קאנגרעס. עס וועלען מעגליך געמאכט ווערען אויסנאהמען פאר עלטערען און קינדער. אבער אזא געזעץ־פראיעקט וועט זיכער דורכגעהען מיט א גרויסער מעהרהייט אין ביידע הייזער פון קאנגרעס.

ווארשא—לאדז—לעמבערג

שטייער־צאהלער פון די יודישע קהלות אין פוילען

ווילנע (יט"א) איב'ם לעצטען העפט „ייוואבלעטער" פערעפענטליכט יעקב לעשטשינסקי, דער וויסענשאפטליכער סעקרעטאר פון עקאנאמיש־סטאטיסטישער סעקציע ביים יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט, אן אינטערעסאנטע אבהאנדלונג וועגען דער גלידערונג פון די שטייער־צאהלער אין אייניגע קהלות פון פוילען.

אין 1927 זענען אויסגעפארשט געווארען 313 קהלות און די רעזולטאטען זענען געווען: פון 1.740.040 יודען, וועלכע לעבען אין די 313 קהלות, האבען 187.841 (10,7 פראצ.) געצאהלט 6.313.000 גילדען קהלה־שטייער. אויף איין שטייער־צאהלער קומט אזוי ארום אויס 35 גילדען. די שטייער־צאהלער מאכען אויס ס"ה א 10 פראצ. דריימאל ווייניגער ווי דער פראצענט עקאנאמיש־אקטיווע פון דער יודישער בעפעלקערונג, דער בודזשעט פון די דאזיגע 313 קהלות האט בעטראפען לערך 20.000.000 זל. לויט די אויסרעכענונגען קומט אויס, אז דער אלגעמיינער בודזשעט פון די יודישע קהלות אין גאנץ פוילען האט אין 1927 געדארפט בעטרעפען בערך 28 מיליאן זל. ווי ארים אזא בודזשעט איז זעהט מען פון דעם וואס איין בערלינער קהלה, וואו עס לעבען 16 מאל ווייניגער יודען ווי אין פוילען, האט אין 1929 געהאט א בודזשעט פון קרוב 12 מיליאן מארק, לערך 27 מיליאן זלאטעס.

גענויערע ידיעות פון 1929 זענען פערהאן פון די גרעסטע דריי קהלות: ווארשא, לאדז און לעמבערג. איינגאנצען בעפרייט פון שטייער זענען געווען: אין ווארשא 46 פראצענט, אין לאדז 53 פראצ., אין לעמבערג 49 פראצ. פון דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג פון יעדער קהלה. אויף אזא אופן בעקומט זיך, אז א גאנצע העלפט פון דער יודישער בעפעלקערונג אין די דאזיגע קהלות איז נישט בכוח צו צאהלען אפילו דעם מינימום (5 זל. א יאהר) און מוז אינגאנצען בעפרייט ווערען פון שטייער. אין ווארשא זענען געווען 42.934 שטייער־צאהלערס, פון זיי האבען 394 גרעסטע (מעהר פון 1000 זל. יעדערער) צאהלערס. ד״ה. ווייניגער ווי איין פראצענט אריינגעטראגען צוזאמען 26 פראצ. פון גאנצען סכום, פערקעהרט 24,903 צאהלערס, וועלכע מאכען אויס גאנצע 58 פראצ. פון דער גאנצער צאהל און וועלכע האבען געצאהלט די קלענסטע סכומים (צווישען 5 און 20 זל.) האבען ס"ה אריינגעטראגען 12 פראצ. פון דער גאנצער שטייער סומע.

בסך־הכל האט די שטייער־סומע אנגעטראפען צוויי מיליאן און פינפהונדערט פערציג טויזענד זל., וואס מאכט אויס 59 זל. אויף איין שטייער־צאהלער. אין לאדז האט דער דורכשניט אויסגעמאכט 55 זל. (21.774 צאהלערס אויף 1.193.000 זל.) פון די לאדזער שטייער־צאהלערס האבען די רייכסטע 197 צענזוסען)אויך נאך נישט קיין גאנצער פראצענט), וועלכע צאהלען מעהר פון 1000 זל. א יאהר, אריינגעטראגען גאנצע 30 פראצ. פון דער שטייער־סומע, בשעת 14,637 ארימע שטייער־צאהלערס (פון 5 ביז 20 זל. א יאהר), וועלכע מאכען אויס גאנצע 67 פראצ. פון דער גאנצער צאהל, האבען אריינגעטראגען ס"ה 11 פראצ. פון דער שטייער־סומע. אין לעמבערג איז די צאהל צענזוסען געווען 10,280, די גאנצע שטייער־סומע האט בעטראפען 494 טויזענד זל., דאס מאכט אויס א דורכשניט פון 48 זל. אויך דא איז כמעט דאס זעלבע בילד: 25 צענזוסען, וועלכע מאכען נישט אויס אפילו א פערטעל פראצענט פון דער גאנצער צאהל, האבען אריינגעטראגען העכער זיבען פראצענט. פון דער גאנצער שטייער־סומע, בשעת די גאנצע מאסע 6.756 ארימע שטייער־צאהלערס זענען געווען בכוח אריינצוטראגען נישט מעהר ווי 18 פראצ. פונ'ם גאנצען סכום.

ספארט־בעוועגונג

פוסבאל

ליגע־מעטשעז

פאלאניא—ל. ק. ס. 2:3 (2:2)

„פאלאניא" האט נעכטען איבערגעריסען די שנור פון נצחונות פון ל.ק.ס. וועלכע האט נאך ביז היינט נישט פערשפילט קיין איין ליגע־מעטש. אונזער מיינונג, אז ל.ק.ס. איז נישט קיין מאנשאפט, אויף וועלכער מ'קען זיך פערלאזען האט זיך פולשטענדיג בעשטעטיגט, ל.ק.ס. האט אויך נעכטען געשפילט אויף „הורא" אהן שום אויסרעכנונג און צילבעוואוסטקייט. דאגעגען „פאלאניא" איז אין אלע ליניען איבערגעשטיגען איהר געגנער, הגם אויך פאלאניא האט געשפילט אהן סטיל.

דאס שפילען הויבט אן ל.ק.ס. מיט'ן ווינד, אבער שוין אין דער 7־טער מינוט האט מאליק דערגרייכט דאס ערשטע טויער פאר די ווארשעווער. דער שאס אין טויער איז געווען א נידריגער און מילא וואלט איהם געדארפט האלטען. אין 25 מינוט גלייכט דורקא אויס דעם רעזולטאט, אבער באלד אין דערזעלבער מינוט האט פאגורעק פערגרעסערט דעם טויערען־צושטאנד פאר „פאלאניא". אויך דאס טויער איז א שולד פון מילא'ן, וועלכער האט זיך פשוט געלאזט ארויסשלאגען דעם באלעם פון די הענד. עטליכע מינוט פאר דער ערשטער העלפט האט דער ריכטער דיקטירט צוויי עלף־מעטער שטויסען; איינעם פאר זייכטערס א „פאול" און שטראף־פעלד און דעם צווייטען פאר מאזורקעס א האנד. דעם ערשטען, וועלכער ווערט געשאסען דורך דורקא פערהאלט קישעלינסקי, דעם צווייטען טרעפט הערבשטרייך, אזוי ארום איז דער רעזולטאט ביז דער פויזע 2:2. נאך דער פויזע שפילט „פאלאניא" מיט א קלאס העכער און מאליק שטעלט פעסט דעם נצחון פאר „פאלאניא" אויף 2:3.

די בעסטע שפילער אויפ'ן פלאץ זענען געווען פון „פאלאניא" זייכטער, מאליק און שטשעפאניאק. פון ל.ק.ס. גאלעצקי.

זעהר גוט האט געפיהרט און געמשפט דעם מעטש ה' מארשעווסקי.

„טעניא"—„ווארטא" 1:4

ווארשא, 19. (טעלעפאניש). די מיליטערישע מאנשאפט האט אפגעהאלטען א שעהנעם נצחון איבער'ן עקסמייסטער דעם פוזנער „ווארטא"

„ווישלא"—„גארבארניא" 0:0

קראקא, 19. (טעלעפאניש). נישט קוקענדיג אויף דעם פערביסענעם קאמף צווישען די צוויי קראקאווער מאנשאפטען האט זיך דער מעטש פערענדיגט אהן טויערען־רעזולטאט.

„פאגאן"—„ווארשאוויאנקא" 1:5

לעמבערג, 19. (טעלעפאניש). „פאגאן" געפינט זיך, אין א זעהר גוטער פארם האט לייכט בעזיגט די ווארשאוויאנקא מיט 1:5.

מייסטערשאפט פון „א"־קלאס אין לאדזער קרייז

„טוריסטען" — „ו. ק ס." 1:3

די „טוריסטען" זענען פערשטארקט געווארען מיט עטליכע שפילער פון „אוניאן" און פערבעסערען זייער פארם, זייער נצחון איבער'ן לאדזער מייסטער איז געווען א פערדינטער.

„ל. פ. ס. I b"—„ארקאו" 2:3 (1:1)

„ארקאן" וועלכע האט פרעטענדירט אויף דער מייסטערשאפט פון לאדז, האט פערלוירען די ערשטע 2 פונקטען ביי ל.ק.ס. און געמוזט אפטרעטען דער לעצטער דאס ערשטע ארט אין דער טאבעלע.

„ל. ט. ס. ג."—„ווידזעוו" 1:0

ווידער האט „ווידזעוו" פערלוירען צוויי פונקטען און איז איצט נאך פינף מעטשען געבליבען אהן איין פונקט, „ווידזעוו" איז דער זיכערסטער קאנדידאט ווידערהאל אראפצופאלען אין „ב"־קלאס.

„בזורא"—„ביעג" 1:0

דער מעטש איז פארגעקומען אין פאביאניץ.

„הכח"—„ק. ק. ס. — 2:0

קאליש, 19. (טעלעפאניש) דער לאדזער הכוח האט זיך געטראפען מיט'ן קאלישער ספארט קלוב און מייסטערשאפט און גלאט געוואונען מיט 0:2.

געזעלשאפטס־שפילען

„חשמונאי"—„קדימה" 1:0

זעהר א נודנע שפילען פון ביידע זייטען, די מאנשאפטען זענען נישט צוזאמענגעשפילט און ס'פיהלט זיך דאס פעהלען פון טרעניג. וואס וועט זיין ביי די מייסטערשאפט־מעטשען? מ'דארף א טראכט טון דעם.

י. ק. [illegible]פט 0:6.

טור — [illegible] ספארט־קלוב 2:6.

גייער — „הכוח" (קאמב.) 2:3.

מייסטערשאפט פון „א"־קלאס אין ווארשא

„שוויט" — „מכבי" 1:4.

לעגיא (רעז). — מארימאנט 2:0.

א. ז. 0 — פאלאניא (רעז.) 0:1

„ווארשאוויאנקא" — זניטש 0:3.

באקס

פינאל פון דער פוילישער מייסטערשאפט

נעכטען האבען זיך געענדיגט די פוילישע מייסטערשאפטען אין באקס. 3 מייסטער־ערטער האט פערנומען פוזען, 3 — לאדז און 2 אויבער־שלעזיען. די לאדזער מייסטער זענען: כמיעלעווסקי (י.ק.פ.), לייכטע וואג, סעווערינאק (סאקאל), האלבאטעלע און שטיבע (אוניאן) שווערע .ב

„סקאדא" (ווארשא)—גייער 6:6

דער באקס־מעטש צווישען די דערמאהנטע קלובען האט זיך געענדיגט מיט 6:6 — די 2 פריינדשאפטס־מעטשען, וואס זענען זונטאג פארגעקומען האבען געוואונען די לאדזער.

לייכט־אטלעטיק

נעכטען האט דער לאדזער לייכט־אטלעט־שער פערבאנד איינגעארדענט א וועט־לויף אויף דער מייסטערשאפט פון לאדזער קרייז, דער לויף איז פארגעקומען אויפ׳ ןפלאץ פון „ווימא" אויף א שטח פון פינף קילאמעטער. עס האבען זיך געשטעלט 14 אנטיילנעהמער, דאס ערשטע ארט האט פערנומען קראוושיק (גייער), אין 16 מינוט 45,2 סעק. פאר טעקא (גייער) בערלאווסקי („ווימא"), וורובלעווסקי (ל.ק.ס.), אשעא (קרושע ענדער).

פינג־פאנג

„שטערן"—„אי. מ. צא" (ווארשא) 2:3

נעכטען איז אין לאקאל פון „שטערן" מאנישקי 1 פארגעקומען דער רעוואנזש־מעטש צווישען ווארשעווער מייסטער פון פינג־פאנג „א.י.מ.צא" און היגען יודישען ארבייטער - קלוב „שטערן", דער מעטש האט זיך פערענדיגט מיט א פערדינטען נצחון פון „שטערן" אין פערהעלטניש פון 2:3. לויט'ן גאנג פון שפילען איז דער רעזולטאט פון „שטערן" א צו קליינער, ווייל די צוויי פונקטען האט „שטערן" פערלוירען אין דריטע דעצידירענדע קאמפען דאגעגען די געוואונענע פונקטען האט „שטערן" דעצילט דעצידירענד.

רעזולטאטען פון פינג־פאנג־טורניר

„חשמונאי "— „א.י.מ.צא" (ווארשא) 1:4.

„קדימה" — „א.י.מ.א." (ווארשא 3:2.

ספארט־שפילען

נעכטען איז פארגעקומען די פארטזעצונג פון דער מייסטערשאפט אין נעץ־באל נאך א רייה מעטשען שטעלט זיך די טאבעלע פאר אויף פאלגענדען אופן. אין די פרויען שפילען פיהרט ה. ק. ס. פאר ל. ק. ס. און די מענער שפילען האבען אבסאלוועטען און ל. ק.ס. גלייכע פונקטען.

ראווערען־ספארט

די ערעפנונג פון סעזאן וועלכער האט געזאלט פארקומען איז נעכטען אפגעלעגט געווארען אויף דעם 26 ה.ח. דער זאמעל־פונקט איז אויף קיליבסקי 123. יעדער אנטיילנעהמער מוז האבען א קאסטיום, און קלוב־היטעל.

נעכטען האט זיך געעפענט דער ראווערען־סעזאן אין ווארשא.

מאטאציקליסטיק

דער לאדזער „בר כוכבא" ארדענט איין דעם 10 מאי א גראנדיעזע אימפרעזע. זי ארגאניזירט א צוזאמענפאהר פון מאטאציקליסטען פון גאנץ פוילען. פון יודישע פעראיינען וועלען אנטיילנעהמען א חוץ די מאטאציקליסטען־סעקציע פון לאדזער „בר־כוכבא" אויך דער ווארשעווער „מכבי", קראקאווער „מכבי" און לעמבערגער "חשמונאי".

צוזאמענפאהר פון די ספארט־זשורנאליסטען

נעכטען איז אין ווארשא פארגעקומען דער יעהרליכער צוזאמענפאהר פון די ספארט־זשורנאליסטען. נאכ'ן אויסהערען דעם בעריכט פון דער הויפט־פערוואלטונג איז אויסגעדריקט געווארען דער פערוואלטונג צוטרוי. אין דער נייער פערוואלטונג איז צווישען אנדערע אויך געוועהלט געווארען ה' קאזשעלסקי פון לאדז.

א קולטור- און טוריסטיק-סעקציע ביים „מארגענשטערן" אין לאדז

די ניי־געוועהלטע פערוואלטונג פון „מארגענשטערן" איז צוגעטרעטען צו ארגאניזירען אויפסניי א גאנצע רייה סעקציעס. איינע פון די וויכטיגסטע איז די קולטור־ און טוריסטיק־סעקציע. די דאזיגע סעקציע האט אויסגעארבייט א פלאן פון א גאר פערצווייגטער ארבייט:

קודם כל: עקסקורסיעס און אויספלוגען. אין דער צווייטער העלפט אפריל קומט פאר אן אויספלוג אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור". אין מיטען מאי קומט פאר אן אויספלוג צופוס קיין פאביאניץ. פערבונדען מיט א צונויפטרעף מיט די ארטיגע מארגענשטערן־ספארטלער. און דאן א בעזוך אין פאפיר־פאבריק און אין פאבריק פון עלעקטרישע לעמפלען.

אויף זומער ווערען ארגאניזירט א גאנצע רייע ווייטערדיגע אויספלוגען.

ס'ווערט איצט איינגעשטעלט א וואנדער־סעקציע, וועלכע טרעט צו איינצוקויפען א גאנצע רייע וואנדער־מכשירים (מאשינקעס צום קאכען, א געצעלט א.א.) און א פאטא־אמאטארען־סעקציע וועלכע קויפט שוין די טעג אן אפאראט צו מאכען אויפנאמען פון די עקסקורסיעס.

די ארבייט פון דער קולטור־ און טוריסטיק־סעקציע ווערט אנגעפיהרט דורך די ה"ה: יאסני, גרונדמאן, זשעזשיבסקי, ש. יאקובאוויטש און פרידמאן.

ENGLISH

פאר אנפאנגער און פארטגעשריטענע. קאנווערסאציע, ליטעראטור

צו צוגענגליכע פרייזען

ערטיילט א פעהיגער פעדאגאג. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר „Mir"

בעקאנטמאכונג.

אין הסכם מיט דעם בעשלוס פון דער ארביטראזש־קאמיסיע, וואס איז פארגעקומען ד. 19. ד. ח. טיילט די פערוואלטונג פון „נותן לחם" מיט, אז די גענעראל־פערזאמלונג, וואס האט געזאלט פארקומען מיטוואך, דעם 22־טען אפריל,

ווערט אפגעלעגט אויף זונטאג, דעם 3, מאי 1931.

די אריינטריט־קארטען צו דער פערזאמלונג ווערען ארויסגעגעבען טעגליך (א חוץ פרייטאג און שבת) פון 8 ביז 9 אין אווענט.

די פערוואלטונג.

2411

פּאריז. 20 אפּריל 1931

„נייער פאלקסבלאט"

פּאריז 20 אפּריל 1931

אין שפּיגעל
פון די שפּאַנישע געשעהענישען

די געשיכטע פון די לעצטע טעג האָט מיט זיך געבראַכט אַ אַקט פון אויסערגעוועהנליכער באַדייטונג. נישט אָפט טרעפט עס, אַז דורך וואַהלען, ביי וועלכע די באַפעלקערונג זאָגט אַרויס איהר ווילען און די קאָנסעקווענץ פון דעם ווילען איז דאָס אַבדיקירען פון קעניג, וואָס רעפּרעזענטירט אַן אַלטע הערשענדע דינאַסטיע.

די געשעהעניש איז כאַראַקטעריסטישער דערמיט, וואָס עס קומט אין אַ צייט ווען אומעטום רעדט מען וועגען אַ „שטאַרקע האַנד", ווען די בעזונדערע דיקטאַטאָרען דאַרפען כלומרשט אָפּשפּיגלען דעם ווילען פון די מאַסען פון די באַטרעפענדע לענדער און צוריקקעהרען צו די צייטען, ווען זיי זענען געווען רעגירט דורכ'ן ווילען און רעציזיע פון איינצעלנע פּערזאָנען.

די לעצטע געשעהענישען אין שפּאַניען האָבען קלאָר און דייטליך בעשטעטיגט, אַז די פעלקער, ווען זיי ווילען און רעציזיע איז במשך פון אַ געוויסער צייט געוועזען אונטערדריקט, ווערען אין אַ געוויסען מאָמענט רייף צו אַ דעצידירטען און פאַרביטערטען קאַמף פאַר זייערע קאָנסטיטוציאָנעלע רעכט, פאַר דער פרייהייט אליין צו דעצידירען וועגען זייער גורל.

דאָס שפּאַנישע פאָלק איז שטאַרק קאָנסערוואַטיוו, די מעכטיגע שטעלונג פון דער קאַטוילישער קירך אין דעם לאַנד פאַרשטאַרקט נאָכמעהר אָט דעם קאָנסערוואַטיזם און דאָך רעדט אַלץ פאַר דעם, אַז ווען קעניג אַלפאָנס וואָלט פּריוויליג נישט מסכים געווען צו אַבדיקירען און פאַרלאָזען דאָס לאַנד, וואָלט איהם געטראָפען דער גורל פון דעם פראַנצויזישען קעניג לודוויג און פון צאַר ניקאָלאַי. עס האָט אויף דעם אָנגעוויזען דער אולטימאַטום צום קעניג פון רעוואָלוציאָנערען פיהרער און איצטיגען פּרעמיער, זאַמאָראַ און דער צאָרן פון פאָלק, וועלכער איז געקומען צום אויסדרוק אין פאַרשיידענע פאָרמען.

איך ווייס נישט, וואָס פאַר אַ באַציהונגען וועלען זיך שאַפען אין שפּאַניען, צי וועט דער רעוואָלוציאָנערער רעגירונג געלונגען צו מאַכען אָרדנונג אין לאַנד, צי די אינטריגעס פון די מאָנאַרכיסטישע קרייזען, וועלכע זענען מאַטעריעל און פּאָליטיש אויף טויט און לעבען פאַרבינדען מיט דער הערשענדער דינאַסטיע וועט נישט געלונגען צו מאַכען פון שפּאַניען אַ לאַנד פון פּערמאַנענטען אומרוה. אַ פאַקט איז, אַז די דינאַסטיע, צוהערענדיג זיך צו די עצות פון די שלעכטע ראַטגעבער, וועלכע האָבען געהייסען זיך בעציהען לייכטזיניג צום פאָלקס-ווילען, עובר זיין אויף די פּאַרלאַמענט-בעשלוסען, צוטרייבען דעם פּאַרלאַמענט און לסוף אוועקרויבען די פּאָליטישע און פרייהייטס-רעכט פון די ברייטע מאַסען, האָט זיך אליין אונטערגעשריבען אַ טויט אורטייל.

אין שפּיגעל פון די געשעהענישען זעהט מען ערשט קלאָר די פּאָליטישע קלוגשאַפט פון דער ענגלישער קעניגען-דינאַסטיע, וועלכע האָט טראָץ די מינימאַלע רעכט און איינפלוסען, וועלכע עס זיכערט איהר די ענגלישע קאָנסטיטוציע, דאָך במשך פון דורות נישט געוואַגט אָנצורירען די קאָנסטיטוציאָנעלע רעכט און אַ דאַנק דעם זיך דערהאַלטען ביי דעם טראָן — ביז'ן היינטיגען טאָג און דערהאַלטען צווישען די מאַסען די דינאַסטיע-פּאָפּולאַריטעט.

עס איז צוגרונד געגאַנגען איינער פון די לעצטע אייראָפּעאישע טראָנען און דער זיגרייכער מאַרש פון דער רעוואָלוציע האָט זיך אַפילו נישט פאַרהאַלטען ביי די טויערען פון קאָנסערוואַטיווען מאַדריד. שפּאַניען איז געוואָרען אַ רעפּובליק און די נאַציאָנאַל-פאַרזאַמלונג, וואָס ווערט אויסגעוועהלט אויף די ברייטסטע יסודות, וועט געבען אַ קלאָרע נאַציאָנאַלע אָבשפּיגלונג פון פאָלקס-ווילען און פאָלקס-שטימונגען. דאָס וועט זיין די איינציגע און לעצטע אינסטאַנץ, וואָס וועט ענטשיידען איבער די רעכט און נויטצען.

אויב עס עקזיסטירען נאָך היינט דיקטאַטורען און די פון דער מלחמה צעמאַטערטע און נאָך רוה בענקענדע באַפעלקערונג דולדען זיי נאָך, דאַרף מען זיכער נישט זיין קיין נביא, אַז ביי אַ פּאַסיגער געלעגענהייט וועלען זיי אונטערגעהן און דער זיג פון די קאָנסטיטוציאָנעלע רעכט וועט זיין זיכער.

דעפּ. ד״ר ה. ראַזמאַרין

Dr. Z. Rakowski

פאַר אויערען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען
9 קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 127-81.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע גאַרדושעל 17 פון 10—11 און פון 2—3

איז די „פּיאַטילעטקע" אזוי געפעהרליך?
פּוילישע פּרעסע וועגען רוסישען פינפיאָהר-פּלאַן
סענסאַצ. אַרטיקעל פון אַ פּוילישען בישאָף וועגען ווירטשאַפטליכען קריזיס אין דער וועלט

נאָך דער אויסלענדישער האָט אויך די פּוילישע פּרעסע גענומען זיך ערנסט צו דער פּראַגע וועגען דער „פּיאַטילעטקע", וואָס ווערט דורכגעפיהרט אין רוסלאַנד. נעכטען האָבען אַ גאַנצע רייהע פּוילישע בלעטער געבראַכט גרעסערע אַרטיקלען וועגען פינפיאָהר-פּלאַן. אין „קוריער וואַרשאַווסקי" ברענגט אַן איינליטענדען אַרטיקעל וועגען דעם ענין א. נ. „ווען אָט דער פּלאַן זאָל געלונגען"... דער פּאָליטישער רעדאַקטאָר פון דער צייטונג קאָסקאָווסקי, צוזאָגענדיג ווייטער צו געבען גענויערע קאָממענטאַרען.

דער מחבר ווייזט אָן, אַז די „פּיאַטילעטקע" האָט שוין אַ גאַנצע ליטעראַטור, עס האָבען וועגען איהר געשריבען עקאָנאָמיסטען, פּאָליטיקער, סאָציאָלאָגען, מאָראַליסטען, עס פעהלען שוין בלויז דראַמאַטורגען.

רעד. קאָסקאָווסקי בעמערקט קודם כל, אַז דער ערפאָלג פון דער „פּיאַטילעטקע" קאָן ברענגען אַ גאַנצע איבערקעהרעניש אין אונזער וועלט-אָנשויאונג, בעווייזענדיג, אַז דער סאָציאַליזם איז נישט קיין אוטאָפּיע, ווי מ'האָט ביז איצט געהאַלטען. צווייטענס וואָלט די גאַנצע סאָוויעטישע עקאָנאָמיע דאַן געשטעלט געוואָרען אין דינסט פון קאָמוניזם, וועלכער שטרעבט צו אַ סאָציאַלער איבערקעהרעניש אין דער גאַנצער וועלט.

דער מחבר ווייזט ווייטער אָן אויף דער פּאַראַדאָקסאַלער ערשיינונג, וואָס די „פּיאַטילעטקע" ווערט געמאַכט מיט דער הילף פון די יעניגע מלוכות, וועלכע דאַרפען אין דער ערשטער רייהע דעזאָרגאַניזירט ווערען דורך דער סאָוויעטישער קאָמפּאַניע. עס קומט פאַר דאָס, וואָס עס האָט פאָראויסגעזאָגט לענין, דהיינו: „אונזער שונא, דער אינטערנאַציאָנאַלער קאַפּיטאַל, מוז אונז העלפען אין דער ענטוויקלונג פון אונזער מלוכה און ביים שמידען אַ געוועהר געגען זיך אַליין".

אַ גרויסען לייט-אַרטיקעל, געשריבען דורכ'ן עקאָנאָמישען רעדאַקטאָר פון דער צייטונג, ברענגט דער קראַקאווער „א.ק.צ.". דער אויטאָר האַלט, געגען דער אָנגענומענער מיינונג, אַז די „פּיאַטילעטקע" שטעלט נישט פאָר מיט זיך קיין בעזונדערע געפאַהר פאַר דער ווירטשאַפט פון די קאַפּיטאַליסטישע לענדער.

„עס זענען נישט גערעכט — שרייבט דאָס בלאַט — סיי די, וועלכע פאַרבינדען מיט דער „פּיאַטילעטקע" צו גרויסע האָפנונגען, סיי די, וועלכע פאַרבינדען מיט איהר צו גרויסע שרעקען. אויב די „פּיאַטילעטקע" וועט דורכגעפיהרט ווערען, וועט סאָוויעט-רוסלאַנד זיין אין אינדוסטריעלער הינזיכט וועניגער צוריקגעשטאַנען, מעהר גאָרנישט. די שוועריגקייטען פון דער סאָוויעטישער ווירטשאַפט אין דער סביבה פון דער קאַפּיטאַליסטישער וועלט וועלען נישט פאַרשווינדען... עס איבערטרייבען די, וועלכע מיינען, אַז נאָך דער ערשטער „פּיאַטילעטקע" וועט קומען אַ צווייטע, אַ דריטע א.א.וו. זיי איבערשאַצען פשוט די פּסיכישע כוחות פון מענשען. די „פּיאַטילעטקע" איז כמעט אַ קריגס-אָנשטרענגונג... אַזאַ ווירטשאַפט קאָן נישט לאַנג געפיהרט ווערען".

זעהר אַ סענסאַציאָנעלען אַרטיקעל א. נ. „דער קאַפּיטאַליזם האָט צובראכען דעם חוט-השדרה", ברענגט דער „עקספּרעס פּאָראַנני". געשריבען האָט דעם אַרטיקעל דער בישאָף קובינס.

דער הויכער גייסטליכער ווייזט אָן אויף דער פּאַראַדאָקסאַלער לאַגע, וואָס האָט זיך געשאַפען אין דער וועלט: מיליאָנען מענשען האָבען היינט דערפאַר נישט קיין ברויט, ווייל ס'איז פאַראַן צופיל תבואה, זיי זיצען דערמאַר אין קאַלטע צימערען, ווייל ס'איז פאַראַן צופיל קויהלען, זיי קאָנען זיך נישט קויפען קיין שיך און קליידונג, ווייל ס'איז צופיל פאַראַן אין די סקלאַדעס און מאַגאַזינען.

„דער איצטיגער ווירטשאַפטליכער קריזיס, שרייבט ווייטער דער בישאָף, איז לויט מיין מיינונג אַ קריזיס פון דער ווירטשאַפטליכער אָרדנונג גופא. די אָרדנונג וואַקעלט זיך אין איהרע יסודות און מוז דעריבער אָדער ווייט-געהענדיג רעפאָרמירט ווערען, אָדער אַפילו אָפּטרעטען דאָס אָרט פאַר אַן אַנדער אָרדנונג... פאַקטיש האָט דאָס קאַפּיטאַליסטישע סיסטעם שוין צובראָכען זיין חוט-השדרה".

דער בישאָף איז נאַטירליך נישט קיין באָלשעוויק, פאַרקעהרט, ער האַלט, אַז דער באָלשעוויזם וועט פאַרניכטען די קולטור און ברענגען די מענשהייט צו אַ תהום.

„אָבער, שרייבט ער, מוזען זיך קלאָר אָפּגעבען אַ רעכנונג, אַז אויב מיר וועלען נישט געפינען, און דאָס אין דער נאָהנטסטער צייט, קיין אויסגאַנג פון שרעקליכען קריזיס דורך שאַפען אַ בעסערע ווירטשאַפטליכע אָרדנונג, דאַן קאָנען די באָלשעוויקעס, צוליב'ן יאוש פון די גרויסע מאַסען, אָפּהאַלטען אַ נצחון און אַנהאַרטען זייער סיסטעם דער גאַנצער וועלט.

מען קאָן זיין אַ ייד און אַ גוטער בירגער פון דער מלוכה
אינטערעסאַנטע דעבאַטע וועגען יודישקייט און אַנטיסעמיטיזם
אויף דער אינטערנאַציאָנאַלער סטודענטען-קאָנפערענץ וועגען דער יודען-פּראַגע

אין ביאַן ביי זשענעווע האָט זיך געעפענט, די צווייטע סטודענטען-קאָנפערענץ, וועלכע איז גערופען געוואָרען דורך דעם וועלט-סטודענטען-ווערק (אינטערנאַציאָנאַל סטודענט סערוויס) מיט'ן צוועק צו בעהאַנדלען די יודישע פּראַגע בעזונדערס די פּראַגע וועגען אַנטיסעמיטיזם אויף די אוניווערזיטעטען. די קאָנפערענץ עפענט דער דעקאַן פון טעאָלאָגישען פאַקולטעט פון זשענעווער אוניווערזיטעט פּראָפ. אויגוסט גאַמפּער. ער ווייזט אָן אין זיין עפענונגס-רעדע אויף דער בעזונדערער חשיבות פון דער יודישער פּראַגע אין דריקט אויס די האָפנונג, אַז די בעראַטונגען וועלען געפיהרט ווערען אין אַן אַטמאָספער פון וויסענשאַפטליכער רוהיגקייט און אין גייסט פון רייבער מענשליכקייט. פּראָפ. גאַמפּער אונטערשטרייכט צום שלוס פון זיין רעדע די בעזונדערע פאַרדינסטען פון ה' פּאַרקער פאַר דער איינבערופונג און צוגרייטונג פון דער קאָנפערענץ.

דער פּראָפעסאָר פון זשענעווער אוניווערזיטעט און דיר. פון אינסטיטוט „זשאַן זשאַק רוסאָ" פּיער באָווע האַלט דאַן אַ לענגערען און אינטערעסאַנטען פאָרטראָג וועגען דער ראָל פון דער אוניווערזיטעט אין נאַציאָנאַלען לעבען.

דער צווייטער טאָג פון דער ביאַנער קאָנפערענץ איז געווען געווידמעט דער בעהאַנדלונג פון דער פּראַגע בנוגע דער שטעלונג פון יודישע סטודענטען אין די אייראָפּעאישע אוניווערזיטעטען. ה' פּאַרקעס האָט געהאַלטען אַן אויספיהרליכען רעפעראַט וועגען דעם ענין. די יודישע אוניווערזיטעטס-פּראַגע איז אַ מאָדערנער פּראָבלעם. ערשט אין 19. יאָהרהונדערט האָבען יודען אָנגעהויבען מאַסענוויז בעזוכען די אייראָפּעאישע אוניווערזיטעטען, און צום סוף פון דעם 19-טען יאָהרהונדערט ברעכט אויס אין אייראָפּא דער אוניווערזיטעטס-אַנטיסעמיטיזם, וואָס האָט אָנגענומען אַ ראַסען-כאַראַקטער אונטער דעם איינפלוס פון די ראַסען-אַנטיסעמיטיזם-טעאָרעטיקער, ווי טשעמבערליין, און אַנדערע. נאָכ'ן קריג פאַרשטאַרקט זיך די אַנטיסעמיטישע בעוועגונג, הגם די בענוצט זיך מיט פּאָליטישע און ראַסען-פאָרמולען, איז איהר וויכטיגסטער גרונד אַן עקאָנאָמישער. דער רעדנער שטעלט זיך דאַן באַריכות אָב אויף די צאָהלרייכע בעשולדיגונגען, וועלכע די אַנטיסעמיטען ברענגען פאַר געגען די יודען. די הויפּט-צרה זעהט ער אין דעם, וואָס מען בעשולדיגט דאָס גאַנצע יודישע פאָלק דאַן, ווען עס איז אפשר פאַראַן אַ גרונד צו בעשולדיגען אין געוויסע פאַלען יודישע יחידים אָדער גאַנץ קליינע גרופּען, וועלכע זענען פונקט אַזאַ געפאַהר פאַר די נישט-יודען ווי פאַר די יודען גופא.

דער פאָרטראַג פון ה' פּאַרקעס האָט אַרויסגערופען אַ לענגערע דעבאַטע, אין וועלכער עס האָבען זיך בעטייליגט סיי די יודישע סיי די נישט-יודישע סטודענטען.

בעזונדערס אינטערעסאַנט זענען געווען די אויספיהרונגען פון ה' שמאַדעל (דייטש), וועלכער איז במשך פון אַ סך יאָהרען געווען דער פיהרער פון דער גאַנצער דייטשער סטודענטענשאַפט. דער אַנטיסעמיטיזם אין די דייטשע אוניווערזיטעטען האָט זיך בעוויזען ערשט אין די 80-גער יאָהרען פון פאַריגען יאָהרהונדערט. די יודען האָבען דאַן אָנגעהויבען אַריינדרינגען אין אַלע צווייגען פון דייטשען קולטור-לעבען, וואָס עס האָט אַרויסגערופען די נאַטירליכע רעאַקציע פון דייטשען פאָלק, וועלכער וויל דערהאַלטען די ריינקייט פון דייטשען פאָלקסטום".

אויף דער אָווענד-זיצונג האָט דער דייטשער שריפטשטעלער הענגער געהאַלטען אַ פאָרטראַג וועגען דעם יודישען לעבען אין ארץ-ישראל. ער האָט אַליין בעזוכט דאָ נישט לאַנג א״י און מיט בעגייסטערונג און ענטוזיאַזם גערעדט וועגען די גרויסע אויפטוען פון די יודען אין א״י בפרט וועגען דעם נייעם יודישען מענשען-טיפּ, וועלכער איז דאָרט געשאַפען געוואָרען. ער ערקלערט זיך אַלס אָנהענגער פון אַ קאָמוניסטישער וועלט-אויפפאַסונג, דאָס שטערט איהם אָבער נישט פיהלען די טיפסטע סימפּאַטיע פאַר דער ציוניסטישער אויפבוי-אַרבייט אין ארץ-ישראל.

נישט יודישע סטודענטען זענען (אויף דער קאָנפערענץ פאַרטרעטען פון דייטשלאַנד, טשעכאָסלאָוואַקיי, עסטרייך און פוילן. יודישע סטודענטען פון די דאָזיגע 4 לענדער, ווי אויך פון פראַנקרייך, אונגאַרן, קאַנאַדע, ענגלאַנד, האָלאַנד, די פּראָווינציאַלע שטאַטען און רומעניען.

די קאָנפערענץ-לייטונג בעשטעהט פון גראַף באָווע, פּאַרקעס, ד״ר קאָטשניג, ד״ר באַרט, וואַרשאַווסקי (פוילען) טייך שמאַדעל.

זשענעווע (יט״א) דער דריטער טאָג פון דער קאָנפערענץ אין ביאַן איז געווען געווידמעט דער שטעלונג פון די יודען אין דער פּאָליטיק. ה' ד״ר שטאַפּעל, אַ דייטש-פעלקישער רעדאַקטאָר פון דער צייטשריפט „דאָס דייטשע פאָלקסטום" האָט געהאַלטען אויף דער טעמע אַ לענגערען רעפעראַט.

דער רעדנער וואַרפט פאַר די יודען, וואָס זיי נייגען אַלע צום פּאַציפיזם און דערמיט זענען זיי אַנטי-דייטש. די צווייטע צרה זעהט דאַן ד״ר שטאַפּעל אין דעם, וואָס די יודען האָבען איבעראַל פאַרבינדונגען. אין אַלע לענדער זענען פאַראַן יודען, דאָס קען, ווי ער זאָגט, אויסגענוצט ווערען פאַר באַכרייכטען-דינסט א. א. וו.

אין אַ לענגערען קאָר-רעפעראַט האָט ד״ר באַרט בריין פאַרטיידיגט אויף דער קאָנפערענץ דעם שטאַנדפּונקט פון דעם טייל יודען, וועלכע גרופּירען זיך אַרום „צענטראַלפעראיין" און וועלכע מען רופט אַסימילאַנטען, ער פאַרטיידיגט דאָס רעכט פון די יודען, וועלכע זענען אויפגעוואַקסען און דערצויגען געוואָרען אין דייטשער קולטור זיך צו בעקענען צום דייטשען פאָלקסטום, הגם זיי ווילען צוגלייך נישט אויפגעבען דעם באַנד, וועלכער פאַרבינדעט זיי מיט דער יודישער רעליגיע.

ד״ר באַרט וואַרפט אָפּ די בעהויפּטונג, אַז מען קען נישט זיין פולוואַרטיג און טרייער מיטגליד פון דייטשען שטאַט, אויב מען איז אַ ייד און מען פיהלט זיך אַלס ייד. ער גיט אָפּ אַ פּערזענליכע בעמערקונג זייט 25 יאָהר איז ער ציוניסט און פאַר דער גאַנצער צייט, וואָס ער איז פּרייסישער מלוכה-בעאַמטער האָט ער קיינמאָל נישט געהאַט קיין איבערען-קאָנפליקט צווישען זיינע פליכטען אַלס דייטשער בירגער און ייד.

מענשען. וואָס לעבען פון „יחוס"
„עמעס" וועגען די נייע „סאָוויעט-לופטמענשען"

מאָסקווע (יט״א) דער „עמעס" פאַרעפענטליכט אַן אַרטיקעל, וואָס איז געווידמעט דעם נייעם טיפּ לופט-מענשען — די סאָוויעטישע לופטמענשען די דאָזיגע מענשען לעבען פון „יחוס", וואָס בעשטעהט אין אַ וועלכער עס איז שייכות צום סאָוויעטישען רעזשים. ייינער האָט אַ שוועסטערקינד — אַ פּראָלעטאַרישען שרייבער, דער צווייטער אַ זוהן אין קאָמסאָמאָל, דער דריטער האָט גאָר אַ זוהן, וואָס איז אָנגעשטעלט אין קאָאָפּעראַטיוו. דאָס לעצטע איז דאָס בעסטע - - דער זוהן גנב'עט סחורה פון קאָאָפּעראַטיוו און דער פאָטער פאַרקויפט זיי.

אין אַ רייהע יודישע שטעטלעך, — שרייבט דער „עמעס" — איז דער „סאָוויעטישער יחוס" אַ פיל מאָדערנערער און בעסער געשעפט ווי האַנדעל מיט גאָלאַרען. דער „עמעס" ווייזט ווייטער אָן, דאָס אַז די קליינשטעטלדיגע יודען שטאַרקט זיך די טענדענץ צו פאַרנעהמען זיך מיט האַנדעל. די ערד-קאָלעקטיווען אַרום די שטעטלעך זענען מעהר בעשעפטיגט מיט האַנדעל ווי מיט ערדאַרבייט. זיי קויפען אָפּ ביי די פּויערים פיל פּראָדוקטען און פאַרקויפען זיי שפּעטער מיט ריוח די קאָאָפּעראַטיוון.

דער „עמעס" פאָדערט צו בעקעמפען די דאָזיגע ערשיינונגען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 20 ג אייר תרצ״א

אפריל
זון-אויפגאנג 4.46
זון-אונטערגאנג 6.36

פאבאר-פלאן פון יאהרגאנג 1910

די קאמיסיע וועט זיין טעטיג פון 2 מאי ביז'ן 30 יוני

(—) די לאדזער סטאראסטווע האט אויסגעארבייט אנ'אויספיהרליכען פלאן פון פאבאר פאר יאהרגאנג 1910 און פאר די פון 1909 און 1908, וועלכע זענען אין די פאריגע יאהרען אנערקענט געווארען אלס צייטווייליג נישט פעהיג צו מיליטער-דינסט און אויך פאר די עלטערע יאהרגענג, וועלכע האבען זיך ביז איצט נישט געשטעלט פאר דער קאמיסיע און האבען נישט רעגולירט זייער בעציהונג צום מיליטער-דינסט.

די קאמיסיע הויבט אן אמטירען דעם 2 מאי און וועט זיין טעטיג טעגליך ביז'ן 30 יוני.

איז רער קאמיסיע נומער 2

אגראדאווא 34 — דארפען זיך צושטעלען די פאבאראווע פון יאהרגאנג 1910, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון פ. ק. או. לאדז-שטאט 2, ד. ה. אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאטען לויט פאלגענדען סדר:

6 פאליציי=קאמיסאריאט

דעם 2 מאי — אלע בוכשטאבען.

12 פאליציי=קאמיסאריאט

דעם 4 מאי — A B C D E F G H Ch I J K P

5 מאי — L Ł M N O P R S Sz Sch Ś T U W Z Ź

1 פאליציי=קאמיסאריאט

6 מאי — A B G

7 מאי — C D F I J L T

8 מאי — K

9 מאי — E N O R W

11 מאי — P S Sz Sch Ś

12 מאי — H Ch Ł M U Z Ź

7 פאליציי=קאמיסאריאט

13 מאי — B H

15 מאי — C M N

16 מאי — D E R

18 מאי — F W

19 מאי — G L

20 מאי — A P T Ł

21 מאי — I J O U Z Ż

22 מאי — K

23 מאי — Ch S Sz Sch Ś

4 פאליציי=קאמיסאריאט

26 מאי — A B C Ł

27 מאי — D E W

28 מאי — F H Ch I U Z Ź

29 מאי — G L

30 מאי — K O

1 יוני — M N T

2 יוני — P R

3 יוני — J S Sz Sch Ś

10 פאליציי=קאמיסאריאט

5 יוני — A B C H Ch I J D R

6 יוני — E F G L Ł N O T U

8 יוני — M P S Sz Sch Ś

9 יוני — K W Z Ż

13 פאליציי=קאמיסאריאט

10 יוני — A C E F G H Ch

11 יוני — B D I J T

12 יוני — K

13 יוני — L Ł M N O U

15 יוני — P S Sz Sch S

16 יוני — R W Z Ź

14 פאליציי=קאמיסאריאט

17 יוני — B C D E H Ch I

18 יוני — F G J L Ł

19 יוני — K U

20 יוני — A M N O R

22 יוני — S Sz Sch S T Z Ź

23 יוני — P W

פרייוויליגע 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי=קאמיסאריאטען

24 יוני — פון יאהרגאנג 1911

25 יוני — פון יאהרגאנג 1912

26 יוני — פון יאהרגאנג 1913

1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליצי=קאמיסאריאטען

27 און 30 יוני — די אלע וואס האבע צוליב קראנקהייט אדער אנדערע וויכטיגע סבות נישט געקענט זיך צושטעלען אין די פאר זיי בעשטימטע טערמינען.

(ענדע מארגען)

5 מיליאן זלאטעס ווקלאדען

ליגען איז דער באנקראטירטער האנדעלס=באנק

אין א געשפרעך מיט'ן בעפרייטען דירעקטאר פון דער לאדזער האנדעלס-באנק וולאדיסלאוו גארדאווסקי האט ער ערקלערט:

— וואהרשיינליך וועלען מיר זיין אומשטאנד אין די נאהענטסטע טעג אויסצוצאהלען אלע ווקלאדען, נור איך בין איבערצייגט, אז אונזערע קרעדיטארען אריענטירען זיך אין דער סיטואציע און וועלען בכלל נישט ארויסנעהמען זייערע ווקלאדען. עס האנדעלט זיך אייגענטליך אין נישט קיין גרויסע סומע. אין פאריגען יאהר האבען די ווקלאדען אין אונזער באנק בעטראפען 16 מיליאן זל. איצט — אנ'ערך 5 מיליאן.

וואס שייך די תביעות פון דער פינאנץ-מאכט האט דער דירעקטאר געזאגט, אז לעת עתה איז אפגעשאצט געווארען דער צוגאב-יאהר 1925. בלייבען נאך איבער די יאהרען 1926, 27 און 28. בכלל איז דער דירעקטאר אין דער האפנונג, אז אלץ וועט זיך גוט ענדיגען.

* * *

פון א מאסגעבענדער קוועלע גיט מען אונז איבער, אז דאס עפענען די באנק איז אפהענגיג פון די קרעדיטארען, וועלכע קומען זיך צונויף דעם 29 אפריל. אויב די קרעדיטארען וועלען מסכים זיין אויפ'ן פארגעלעגטען סאנאציע-פלאן, וועט מען דאן קענען עפענען די באנק אין אנהויב מאי.

* * *

אין דער באנק זענען אויך געווען ווקלאדען פון פשעמישלער איינוואוינער אויף א סומע פון 19 טויזענד דאלאר.

די פשעמישלער קרעדיטאָרען זענען געווען אין לאדז און דא אפגעהאלטען א בעראטונג, זיי האבען ערקלערט, אז עס איז נישט אמת, אז וועלכע עס איז פירמע האט אפגעשטעלט איהרע צאהלונגען צוליב דעם באנקראט פון דער באנק. אלע פשעמישלער קרעדיטארען זענען נישט קיין סוחרים.

* * *

(א) נעכטען האט מען אין די לאדזער האנדעלס קרייזען פעסטגעשטעלט, אז דער בע אמטער פון דער ענגלישער באטשאפט אלבערט דיק איז בעגאנגען זעלבסטמארד צוליב'ן באנקראט פון דער לאדזער האנדעלס-באנק.

דיק פלעגט פערמיטלען ביי וואהל-טראנזאקציעס צווישען לאדזער און ענגלישע סוחרים און דאס געלד געשיקט דורך דער האנדעלס-באנק.

נאכ'ן באנקראט פאדערט מען פון איהם צוריק 1,400 ענגלישע פונט, פון גרויס פערצווייפלונג איז ער בעגאנגען זעלבסטמארד.

„קווי פראקווא" מיט די לאדזער קאמוניסטישע דעפוטאטען

צוליב פעלערהאפט אנגעשריבענע נעמען, קענען זיי נישט אפזאגען זיך פון זייערע מאנדאטען

ווי מיר האבען שוין בשעתו מיטגעטיילט, האט דער לאדזער קאמוניסטישער דעפוטאט בושינסקי נישט געקענט אויסנוצען זיין מאנדאט פון לאדז, ווייל זיין נאמען איז בורושינסקי און אין לאדז איז ער געוועהלט געווארען אלס בושינסקי. ער האט זיך אויך נישט געקענט פון דעם מאנדאט אפזאגען צוליב'ן זעלבען טעם, ווייל זיין נאמען איז געווען אנדערש, ווי אין דער לאדזער ליסטע. מ'האט געמוזט דעריבער אפווארטען 15 סיים-זיצונגען און ווען אין פערלויף פון די 15 זיצונגען האט זיך קיינער נישט געמאלדען, האט דער סיים-מארשאלעק ערקלערט, אז צוליב דעם, וואס דער דעפוטאט האט זיך ביז איצט נישט געמאלדען, גפהט זיין מאנדאט פערלוירען און אויף זיין ארט טרעט אריין דער ווייטערדיגער קאנדידאט פון דער ליסטע.

אלס ווייטערדיגער קאנדידאט פון דער זעלבער ליסטע האט געזאלט ווערען דעפוטאט פון לאדז א געוועזער ערנעסט מילער (Müller).

דערווייל האט די סיים קאנצעלאריע דערהאלטען א בריף פון בערלין, אז ערנעסט מילער זאגט זיך אפ פון זיין מאנדאט. אבער דא האט זיך ארויסגעשטעלט, אז אויך מיט דעם נייעם קאמוניסטישען דעפוטאט האט זיך ווידערהאלט די ענליכע געשיכטע. מילער'ס נאמען איז Müller — און אין דער לאדזער קאנדידאטען-ליסטע איז ער געווען פערשריבען אלס Miler און אזוי ארום קען ער נישט אננעמען זיין מאנדאט און נישט פון איהם זיך אפזאגען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז פארגעקומען א זיצונג פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע. די קאמיסיע האט די רעזיגנאציע נישט אנגענומען. איצט וועט מיט'ן מאנדאט פון מילער מוזען פארקומען די זעלבע פראצעדור וואס מיט בושינסקי. ערשט נאך 15 זיצונגען פון סיים ווען דער נייער דעפוטאט מילער וועט זיך נישט מעלדען וועט דער סיים-מארשאלעק ערקלערען זיין מאנדאט אלס נישט גילטיג און אויף זיין ארט וועט דאן אריין אין סיים מרדכי ראזענבערג.

א סקאנדאל אויפ'ן בית עולם

צוליב דעם צושניטענעם קערפער פון א מת

אויפ'ן בית עולם איז נעכטען פארגעקומען א ווילסטער סקאנדאל.

אייגענטליך איז די אויפרעגונג געווען געווענדעט געגען דער קהלה און געגען דער לייטונג פון פאזנאנסקיס שפיטאל, אבער קיינער פון דער קהלה און נישט פון דער שפיטאל-לייטונג איז נישט געווען בעת דער לויה, און דאס האט זיי אפגעהיט פון גרויסע אונאנגענעהמליכקייטען און אפשר טאקע פון פשוטע פיזישע קלעפ.

דער עולם וועלכער האט זיך פערזאמעלט צו דער לויה פון א לאדזער יוד, האט זיך דערוואוסט וועגען א נבלה, וואס איז אפגעטון געווארען אין פאזנאנסקיס שפיטאל און די מעשה האט ביי אלעמען ארויסגערופען א געוואלדיגע אויפרעגונג:

מיטוואך באכמיטאג האט מען אין פאזנאנסקיס שפיטאל געבראכט א קראנקען דעם 55-יאהריגען ישראל יצחק לעלעווסקי, א יוד, וואס איז געווען א באמן אין א וואורשט-פאבריק, דער יוד איז פרייטאג פארטאג געשטארבען. די פאמיליע פון פערשטארבענעם האט זיך געמאלדען אין שפיטאל; מ'האט צו דעם פערשטארבענעם ארויסגערופען א משמור פון „חסד של אמת" און דער טויטער קערפער איז געבליבען ליגען אין מתים-שטיבעל ביים שפיטאל פון וואנען מ'האט איהם געזאלט אריבערפיהרען אין טהרה-הויז פון בית-עולם. פרייטאג פארנאכט האט מען דעם משמור פון „חסד של אמת" אונטער עפעס אנ'אויסרייד, ארויסגענארט פון מתים-שטיבעל און דעם טויטען קערפער ארויסגעפיהרט אויפ'ן בית-עולם ערשט נעכטען זונטאג.

ווען מ'האט איהם אבער געוואלט מטהר זיין, האט מען זיך ערשט דערוואוסט, אז דער גאנצער קערפער איז צושניטען און אפילו נישט צוזאמענגענעהט, אזוי אז מטהר זיין דעם מת איז פשוט געווען אוממעגליך. די אויפרעגונג ביי דער פאמיליע פון פערשטארבענעם און צווישען דעם פערזאמעלטען עולם מלווים איז געווען אזוי גרויס, אז ווען זיי וואלטען עמיצען געטראפען פון דער שפיטאל-אפטיילונג אדער פון דער קהלה, וואלטען יענע זיכער זעהר שלעכט אפגעשניטען.

די לויה איז פארגעקומען אין דער גרויסער עולם מלווים איז זיך פונאנדערגעגאנגען אין א דערפעלט-געדריקטער שטימונג.

נעכטיגע לעגיאניסטען פייערונג

(2) נעכטען איז ביי אונז אין שטאט פארגעקומען א לעגיאניסטען-פייערונג.

די הייזער און די טראמוואיען זענען געווען דעקארירט מיט פעהנער. די פייערונג האט זיך אנגעהויבען האלב 9 פריה. פאר דער קאטעדרע האבען זיך פערזאמעלט די לעגיאניסטען מיט זייערע פיהרער. 9 א זייגער האבען זיי געלעגט א קראנץ אויפ'ן קבר פון אומבעקאנטען זעלנער. 11 א זייגער איז אפגעריכט געווארען א תפילה אין דער גארניזאן-קירכע. 12 א זייגער איז פארגעקומען די אפהילונג פון דער פאהן און נאכדעם איז פארגעקומען א דעפילאדע.

אין אווענד איז איינגעארדענט געווארען א באנקעט.

מאראטאריום פאר די שטעט

(—) אויף דער קאנפערענץ פון די זעלבסט-פערוואלטונגען אין ווארשא האט מען מודיע געווען אז די רעגירונג פראיעקטירט צו פערעפענטליכען אזא ארט מאראטאריום פאר די שטעט און אליין וועט זיך די רעגירונג אפזאגען פון די פראצענטער פאר די קרעדיטען אויף עפענטליכע ארבייטען.

כדי צו שיצען די שטעט פאר ווייטערדיגע קרעדיטען-חובות, וועט מען נישט ערלויבען די שטעט צו מאכען קורץ-טערמיניגע הלואות.

11 פראצענט נישט ריכטיגע האנדעלס-ביכער

(—) די שטייער-מאכט האט פעסטגעשטעלט, אז די צאהל פירמען, וועלכע פיהרען נישט קיין ריכטיגע ביכער בעטרעפט 11 פראצענט.

זיך דערשאסען א באהן-בעאמטער

(2) אין זיין אייגענער וואוינונג האט זיך נעכטען דערשאסען דער באהן-בעאמטער טשעסלאוו גאווראנסקי.

אין א שווערען-צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די סיבה פון זעלבסטמארד זאל זיין א ליבע.

אפטייקען

היינטיגע נאכט=דיזשורען

(2) יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 2), שטעקעל (לימאנאווסקי 37), גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), האמבורג (גלובנא 50), פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

היינט און פאלגענדע טעג!

דאס פרעכטיגסטע מייסטערווערק פון איצטיגען סעזאן פון דער מייסטער-רעזשי

Lionell Barrymore

זינגער פון די בערג

דראמע פון לעבען און ליבע צווישען קאזאקען-וואוינערטער.

ליבעס=ליד פון א גנב,

זארגלאז ליד פון וואנדערער.

אין דער הויפט-ראלע:

Lawrence Tibett

הומאר און וויצען, אויסגעפיהרט פון די קאנקורענצלאזע קאמיקער

LAUREL i HARDY

רייצענדע מוזיקאלישע אילוסטראציע פון בעריהמטען Franciszek LEHAR

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 נאכמיטאג

שבת, זונטאג און יום-טוב 1 בייטאג

פאפולערע פרייזען.

דאס נייע מעלדונגס-סיסטעם

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן איינפיהרען דעם נייעם מעלדונגס-סיסטעם גיבען מיר דאָ עטליכע וויכטיגסטע אויסצוגען פון געזעץ וועגען „עווידענץ און קאָנטראָל פון די בעפעלקערונגס-בעוועגונג" (דז. אוסט. נומער 32 פאָזיציע 309 פון 16. מערץ 1928 יאהר.

אַרט. 1. די דאָרפישע און שטאָטישע גמינעס (מאַגיסטראַטען) זיינען פערפליכטעט צו פיהרען אויף זייער שטח אַ עווידענציע (רשמות) און קאָנטראָל פון דער בעפעלקערונגס-בעוועגונג. די טעטיגקייט פיהרען די גמינעס, אונטער דער אויפזיכט פון דער אַלגעמיינער אַדמיניסטראַציע-מאַכט. דער מיניסטער פאַר אינערליכע ענינים קאָן איבערגעבען די פליכט פון מעלדען אין די בעטרעפענדע גמינעס, אַדער וואויִנערטער, וואָס ליגען אויסערן זייך-אָרט פון גמינע-אַמט, אַנדערע אונטערליגענדע זיך אויספיהרונגס-מאַכט-אָרגאַנען, וויבאַלד צוליב זיכערהייטס-טעמים, אָדער צוליב די אָרטס (שטאָטישע) בעדינגונגען, ווען ער וועט עס אַנערקענען פאַר נויטווענדיג.

אַרט. 7. ווער עס האַלט זיך אויף (וואוינט) אין וועלכען עס איז וואוין-אָרט לענגער פון 24 שעה מוז ווערען איינגעמאָלדען אין די גמינע (מעלדונגס-ביוראָ) פאַר דעם אָפּלויף פון די באַקומענדע 24 שעה. די פליכט איינצומעלדען ליגט אויפ'ן הויז-ווירט (רזשאָנדצע) אין וועלכען דער וואָס אונטערליגט דאָס איינמעלדען האַלט זיך אויף.

די פערזאָנען, וואָס האַלטען זיך אויף אין האָטעלען פענסיאָנאַטען מעבלירטע צימער, מוזען ווערען איינגעמאָלדען אין די גמינעס (מעלדונגס-ביוראָ) דורך דעם פעראַנטוואָרטליכען לייטער פון דער אַנשטאַלט פאַר דעם אָפּלויף פון 24 שעה.

אַרט. 8. ווער עס פערלאָזט (ציהט זיך אַרויס) זיין וואוינאָרט און טראָגט זיך איבער אין אַ צווייטען וואוינאָרט (שטאָט) אָדער ציהט זיך איבער אין אַ צווייטער וואוינונג אין אַנ'אַנדער הויז אויף דעם שטח פון דעמזעלבען וואוינאָרט (שטאָט) מוז ווערען אויסגעמאָלדען אין גמינע-אַמט (מעלדונגס-ביוראָ) דורך דעם הויזווירט (רזשאָנדצע) ווי ער האָט געוואוינט שפעטסטענס פאַר דעם אָפּלויף פון 48 שעה, רעכנענדיג פון דער צייט פון פערלאָזען די וואוינונג. דאַגעגען ווער עס פערלאָזט דעם האָטעל, מעבלירטע צימערען, פענסיאָנאַט א.ד.גל. מוז אויסגעמאָלדען ווערען אין גמינע-אַמט דורך דעם פעראַנטוואָרטליכען לייטער פון דעם אַנשטאַלט פאַר דעם אָפּלויף פון 24 שעה פון זיין פערלאָזען דעם אַנשטאַלט אָהן אונטערשיד צי די פערזאָן פערלאָזט דעם אַנשטאַלט צייטווייליג אָדער אויף שטענדיג.

די הויז-בעזיצער מוזען דאָס געדענקען, אַז אין וואוין-הייזער מוז יעדער פערזאָן ווערען איינגעמאָלדען, אָדער אויסגעמאָלדען אין משך פון 48 שעה, דאַגעגען אין האָטעלען מעבלירטע צימער, פענסיאָנאַטען א.ד.גל. אין משך פון 24 שעה.

די פליכט פון איינמעלדען אָדער אויסמעלדען, דויקט זיך אויס אויף דעם פאָלגענדען אופן: דער הויז-ווירט (אָדער הויז-פערוואַלטער) גיט איבער דעם לאָקאַטאָר 2 ענטשפרעכענדע מעלדונגס-קאַרטען, וועלכע דער לאָקאַטאָר שרייבט אונטער אייגענהענדיג גאַנץ גיט זיי איבער צוריק צוזאַמען מיט'ן פאַס דעם הויז-ווירט (אָדער רזשאָנדצע), באַר אין משך פון 48 שעה, וועלכער איז פערפליכטעט צו ערלעדיגען די ווייטערדיגע מעלדונגס-פאָרמאַליטעטען.

די אויסמעלדונגס-קאַרטען דאַרף דער לאָקאַטאָר נישט אונטערשרייבען.

אגב דאַרף בעמערקט ווערען, אַז פאַר די מעלדונגס-קאַרטען האָט דער הויז-ווירט (רזשאָנדצע), דאָס רעכט צו פאָדערען אַ געלד-אָפּצאָהל באַר פאַר די דרוק-קאָסטען.

אַרט. 10. די פערזאָנען, וואָס אונטערליגען דאָס איינמעלדען אָדער אויסמעלדען אויפ'ן סמך פון אַרטיקעל 7 און 8, זיינען פערפליכטעט פאַר דעם אָפּלויף פון טערמין (48 שעה) מיטצוטיילען מינדליך וועגען זייער אָנקומפט, אָדער אַרויספאָהרען (אַרויסציהען) דעם הויז-בעזיצער (אָדער רזשאָנדצע) און ערטיילען איהם די נויטיגע אינפאָרמאַציעס צום איינמעלדען, אָדער אויסמעלדען.

וויבאַלד עס איז נויגע: 1) וועגען סובלאָקאַטאָרען אָדער אַנדערע פערזאָנען, וואָס וואוינען ביי די לאָקאַטאָרען; 2) וועגען פאַמיליען-גלידער און בכלל הויז-מענשען, וואָס פערבלייבען דאָרט און וואוינען אין בשותפותדיגע הויז-ווירטשאַפט מיט'ן פאַמיליען-קאָפּ: פאָטער אָדער מוטער; 3) וועגען אַרבייטער, געזעלען, דינסטען, אָנגעשטעלטע, וואָס וואוינען (שלאָפען) ביי דעם אַרבייטסגעבער די פליכט מיטצוטיילען דעם הויז-ווירט (רזשאָנדצע) וועגען אָנקומען (אַריינציהען) אָדער אַרויספאָהרען (אַרויסציהען) פון די אַלע אויסגערעכנטע פערזאָנען ליגט אויסדריקליך באַר אויף דעם לאָקאַטאָר, פאַמיליען-קאָפּ אָדער אַרבייטסגעבער (מייסטער).

די לאָקאַטאָרען מוזען דאָס געדענקען אַז באַר אויף זיי ליגט די איינציגע פליכט מיטצוטיילען אין משך פון 48 שעה דעם הויז-ווירט, אָדער רזשאָנדצע, עווענטועל דעם סטרוזש, וועגען אַלע פרישאַריינקומענדע אָדער אַרויספאָהרענדע פאַמיליען-גלידער, סובלאָקאַטאָרען אַרבייטער, דינסטען, א.אַז. וו, — דאַן דאָס ווייטערדיגע ערלעדיגען פון די מעלדונגס-פאָרמאַליטעטען, לויט די פעראָרדנונגס-פאָרשריפטען, ליגט אויסשליסליך באַר אויף דעם הויזווירט, אָדער אויף זיין פערטרעטער (רזשאָנדצע).

פאַר נישט אָפּהיטען די מעלדונגס-פאָרמאַליטעטען, לויט דער פעראָרדנונג, אָדער אַנדערע פאָרשריפטען אָדער פערנאַכלעסיגט דאָס אויספיהרען אַנדערע פליכטען, וואָס שטיצען זיך אויף די פעראָרדנונג — וועט ווערען בעשטראָפט מיט אַ געלד-שטראָף ביז 2000 זל. אָדער אַרעסט, ביז 4 וואָכען אָדערביידע שטראָפען צוזאַמען (אַרט. 25.)

בישט אָפּהענגיג פון די אורטיילטע שטראָף, קאָן די מאַכט צונעהמען פון הויז-ווירט (רזשאָנדצע) דאָס רעכט צו פיהרען די מעלדונגס-ביכער און בעשטימען אַנ'אַנדערע פערזאָן אויף דעם רעכנונג פון הויז-ווירט (אַרט. 27).

י. האכבערג.

א הזכרה פון פיש-סוחרים-פעראיין נאך משה קרויזע ז"ל

געשאפען געווארען א גמילת חסדים קאסע אויפ'ן נאמן פון פערשטארבענעם

נעכטען זונטאַג דעם 19 אַפּריל איז אָפּגעריכט געוואָרען אַ הזכרה נאָכ'ן פערשטאָרבענעם גרינדער און מיטגליד משה בן יעקב אהרן קרויזע אין לאָקאַל פון פיש-סוחרים פעראיין פאָמאַרסקאַ 18.

די טרויער-אַקאַדעמיע האָט געעפענט מיט אַ טרויער-רעדע דער פרעזעס פון פעראיין מענדעל קאַטשמאַרעק, מיט טרויער-רעדעס זענען אַרויסגעטרעטען ה' ברוך אַראָנאָוויטש, אין נאָמען פון פיש-סוחרים פעראיין. ה' רומקאָווסקי אין נאָמען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע און פון „העלענובעק" ... ין געשפענדעט אין זייער נאָמען צו פעראַלאַנגצען פינף בוימער אויפ'ן נאָמען פון פערשטאָרבענעם אין יער הרצל, ש. מאָרדכאַי-עוויטש אין נאָמען פון פיש-קליינהענדלער פעראיין. י. גראָהאיין זאָל גרינדען אַ גמילת חסדים קאַסע אויפ'ן מען פון תומכי אורחים, נתן לייבאָוויטש האָט אָפּשטעלענדיג זיך אויף דער גרויסער אבדה וואָס דער פעראיין האָט געליטען פאָרגעשלאָגען אַז דער פעראיין זאָל גרינדען אַ גמילות חסדים קאַסע אויפ'ן נאָמען פון פערשטאָרבענעם. דער פאָרשלאָג איז אָנגענומען געוואָרען. עס האָבען נאָך גערעדט ה' זילבערבערג א.אַ.וו.

די הזכרה האָט אָפּגעריכט דער חזן פון דער אַלטשטעטישער שוהל ה' ווינאָגראַדאָוו מיט זיין כאָר.

אין נאָמען פון דער פאַמיליע האָט גערעדט מאַקס קרויזע.

אין דער פערוואַלטונג פון דער גמילת חסדים-קאַסע איז געוועהלט געוואָרען יואל לובאָכינסקי, ישראל קרויזע, מ. קאַטשמאַרעק, א. לובאָכינסקי, נתן לייבאָוויטש, מאָטעל קאַטשמאַרעק, אַלס טעכנישער לייטער א. זינגער רעכטסקאָנסולענט.

אויפ'ן אָרט איז געזאַמעלט געוואָרען 1200 זל. לטובת די ניי-געשאַפענע גמילת חסדים-קאַסע.

אקציע פאר'ן ארבעטנדיגן א"י אין לאדז

ווי ס'איז שוין בעוואוסט איז פון דעם 15-טען מערץ ד.י. פּראָקלאַמירט געוואָרען אין גאַנץ פוילען די אַקציע לטובת דעם פּאַלעסטינא-אַרב.פאָנד (פ.אַ.פ). וועלכער העלפט דער קאָלאָניזאַטאָרישער קולטורעלער און סאָציאַלער טעטיגקייט פון דער ארץ-ישראלדיגער אַרבייטערשאַפט.

מיט אייניגע טעג צוריק איז פאָרגעקומען אַ ברייטע זיצונג פון דער היגער ליגע פאַר'ן ארב. א"י, אויף וועלכער ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צוצוטרעטען ענערגיש צו דער דורכפיהרונג פון דער אויבענדערמאָהנטער אַקציע.

חוץ די אָרגאַניזאַציעס וועלכע בעהמען אַ שטענדיגען אַנטייל אין דער ליגע פאַר'ן אַרב. א"י זיינען צוגעצויגען געוואָרען פערשידענע ווירטשאַפטליכע קולטורעלע און פּראָפעסיאָנעלע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע וועלען נעהמען אַנ'אַקטיווען אַנטייל אין דער אַרבייט.

אין משך פון הייניגער וואָך וועלען דורכגעפיהרט ווערען אַ רייה אויפקלערונגס-פערזאַמלונגען געווידמעט דעם פ.אַ.פ. און ס'וועלען אויך פאָרקומען בעזוכען צווישען די פריינד און סימפּאַטיקער פונ'ם אַרב.א"י.

אין די נאָהענטסטע טעג דערשיינט אַנ'אויפרוף צו דער געזעלשאַפט אין לאָדז, געחתמט דורך אַ רייה פּראָמינענטע פערזענליכקייטען פון יודישען געזעלשאַפטליכען לעבען אין לאָדז.

כדי אָנצופיהרען מיט דער אַקציע אין לאָדז איז געקומען דער פאָרשטעהער פון דעם פערבאַנד פון די ליגעס פאַר'ן אַרב.א"י אין פוילען ה' ב. קארייזמאַן. אין די נאָהענטסטע טעג ווערט אויך דערוואַרט דער שליח פון דער הסתדרות — ה' מ. ביישטאַט.

ראדיא-פראגראם

מאנטאג, 20 אפריל

11,58 צייט-סיגנאַל, 12,05 גראַמאָפאָן-פּליטען, 2,15 טאָג-פּראָגראַם, קינאָ-און טעאַטער-רעפּערטואַר, 2,50 לעקציע פראַנצויזיש, 3,30 פאָרטראַג פאַר מאַטוריסטען, 4,10 קאָמוניקאַט פאַר שיפער און פישער, 4,15 פּראָגראַם פאַר קינדער, 4,45 גראַמאָפאָן-פּליטען פון וואַרשאַ, 5.15 „די לייכטע מוזיק פון קאַפע-הויז „גאַסטראָנאָמיאַ" אין וואַרשאַ, 6.45 פערשידענעס, 7,10 קאָמיניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער און פּראָגראַם אויף מאָרגען, 7,23 גראַמאָפאָן-פּליטען, 7,40 ראַדיאָ-פּרעסע זשורנאַל פון וואַרשאַ, 8,00 פעליעטאָן פון ל. פּרושנאָווסקי א. ט. „דאָס בעגריסען פון פריהלינג" (טר. פון וואַרשאָ), 8,30 פאָרטראַג א. ט. „מאָדערנע שפּאַנישע מוזיק" ערצעהלט און איל. טרירט אויף פּיאַנאָ דורך פּראָפ. ז. דזשעוויעצקי, 9 „פּראָסקיטאַ" אָפּערע, 11,20 „פּ.א.ט" וועטער-פּאָליציי-און ספּאָרט-קאָמוניקאַטען, טאַנץ מוזיק פון וואַרשאַ.

Doktór KLINGER

ספּעציאַל-ארצט פאַר ווענער שע. הייט- און האָר-קראַנקהייטען

ANDRZEJA 2, tel. 132-28

נעהמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אָוועבד אָן, פרויען 1—2 נ"מ אין דער „לעמשניצע פּיעטריקאָווער" 62

500 ארבייטער שטרייקען אין פאביאניץ

די שטרייקענדע פאדערן א לוין-הוספה פון 30 פראצענט

(2) אין דער פּאַביאַניצער פאַבריק פון דער געוו אַקצ. געזעלשאַפט ר. קינדלער האָט אויסגעבראָכען אַ שטרייק. 500 אַרבייטער פון דער טעקסטיל אָפּטיילונג האָבען געוואָרפען די אַרבייט, ווייל זיי האָבען געפאָדערט אַ לוין-הוספה פון 30 פּראָצענט און מ'האָט זיי נישט נאָכגעגעבען, די איבעריגע אָפּטיילונגען אַרבייטען דערווייל נאָרמאַל.

דער אַרבייטער-אינספּעקטאָר אויפ'ן לאַסקער פּאָוויאַט האָט גערופען אַ קאָנפערענץ אויף פרייטאָג אָבער מצד דער פּאַבריקס-דירעקציע איז צו דער קאָנפערענץ קיינער נישט געקומען. נעכטען איז אָמאָ קאָנפערענץ פאָרגעקומען, די דירעקציע האָט פאָרגעשלאָגען אַ הוספה פון 15 פּראָצענט.

ווי בעקאַנט איז די פּאַבריק מיט אַ קורצער צייט צוריק איבערגעגאַנגען צו ענגלישע קאַפּיטאַליסטען.

נייע פערוואלטונג פון פייערלעשער

(2) אונטערן פאָרזיץ פון סטאַראָסטאַ דיכטאַלעוויטש איז נעכטען פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די פייערלעשער.

נאָכ'ן פאָרלעזען בעריכטען איז געוועהלט געוואָרען אַ נייע פערוואַלטונג: יאַזשימבאָווסקי, מילער, יאהנער, טוהלע, קליקאַר און שטעלדיג. וויצע-קאָמענדאַנטען: שייבלער און אייזענברוין.

דעמאלירט דאס לאקאל פון „מזרחי"

אויף נעכטען איז גערופען געוואָרען אַ פערזאַמלונג פון „צעירי מזרחי" וועגען דער מכלור'שטער ליקווידאַציע פון „דת ועבודה". דער רעפעראַט האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע אויפרעגונג צווישען די יודישע רעליגיעזע אַרבייטער, וועלכע זענען געקומען מאַסענווייז צו דער פערזאַמלונג.

די פערזאַמלונג איז געווען זעהר אַ שטורמישע. עס איז ענטשטאַנען אַ גרויס געשלעג, בעת וועלכען דער לאָקאַל איז געוואָרען דעמאָלירט און די פערזאַמלונג איז אויפגעריסען געוואָרען, אייניגע פערזאָן זענען אַרעסטירט געוואָרען.

וואהל-רעזולטאטען צו דער תרבות-קאנפערענץ אין פוילען

נעכטען זענען אין לאָדז פאָרגעקומען די וואַהלען צו דער תרבות-קאָנפערענץ. פון די 1050 וואַהל-בערעכטיגטע האָבען זיך אין די וואַהלען בעטייליגט 739 פערזאָן. מ'האָבען פיגורירט 6 ליסטעס. די ליסטע נומער 1 (השומר הלאומי) 50 שטימען (0 מאַנדאַטען), ליסטע נומער 2 — התאחדות 347 שטימען (5 מאַנדאַטען), ליסטע נומער 3 — החלוץ המרכזי 115 שטימען (2 מאַנדאַטען), ליסטע נומער 4 — „גורדוניה" 180 שטימען (3 מאַנדאַטען), ליסטע נומער 5 — השומר הצעיר 119 שטימען (2 מאַנדאַטען), ליסטע נומער 6 — מרכז עברי 28 שטימען (0 מאַנדאַטען).

די 15-יעהריגע יוביליי-פייערונג פון „יבנה"

ווי ס'איז בעוואוסט האָט „יבנה" געפייערט איהר 15-יעהריגען יובילייי. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט זי איינגעאָרדענט אַ פייערליכע פאָרשטעלונג אין שטאָטישען טעאַטער, וואָס איז אויסגעפאַלען זעהר אימפּאָזאַנט.

דאָס ערשטע בילד י. ל. פּרץ'ס „נייער נגון". האָט געמאַכט אַ שטאַרקען רושם. אויסגעצייכענט מיט זיין האַלטונג איז געווען דער „פאָטער", (איזענבוים) און געלונגען איז געווען דאָס יונגעלע טישלער, עפעקטפאָל איז געווען די מאַסען סצענע פון קדוש לבנה.

געלונגען איז אויך אויסגעפאַלען דאָס צווייטע בילד פון ח. נ. ביאַליק'ס לעגענדע „דוד המלך אין דער הייל" דער „בעל חלומות", (דינער), האָט גוט געשפּילט.

שעהן איז אַראָפּ דאָס דריטע בילד פּאָע'ס „גלאָקען" (אין דער פּוילישער שפּראַך) די כאָראַלע דעקלאַמאַציע איז געווען שוואַכליך, דאַגעגען די פּלאַסטישע אויספיהרונגען גלענצענד מיטגעריסען דעם עולם האָט דאָס לעצטע בילד פון ר. למדן „מסורה".

אַמבעסטען פון אַלע האָט זיך אויסגעצייכענט דער שילער וואָלקאָוויטש (דער איבערגעבליבענער פון אוקר. פּאָגראָמען), וועלכער פערמאָגט אַ שיינע דיקציע. מייסטערהאַפט איז אויסגעפאַלען דער פּלאַסטישער קבצנים-טאַנץ.

אנערקענונג האָבען פערדינט דער רעזשיסער שומאַכער, פּרל, קרוש פאַר די פּלאַסטישע אויספיהרונגען און פּראָפ. מיוווישיס פאַר זייענע הערציגע א"י-מעלאָדיען.

אווענטען לטובת דעם פרויען שוץ-פעראיין

די אונטערנעהמונגען פון יודישען פרויען-שוץ פעראיין צייכענען זיך שטענדיג אויס מיט זייער אָריגינעלקייט, און לאָזען איבער נאָך זיך אַ זעהר גוטען איינדרוק. די הייאָהריגע אימפּרעזע וואָס דער פעראיין אָרדענט איין דעם 9-טען מאַי אין „אַזאַזאַ" וועט האָבען אַ בעזונדער גרויסען ערפאָלג. אייניגע פון די הויפּט-אַטראַקציעס וועט זיין דער אויפטריט פון דער שולע פון טאַנץ און פּלאַסטיק פון פּרל. ז. קרוש און אַלפערן. בעת דער נאָכמיטאָג פאָרשטעלונג פאַר קינדער וועלכע וועט זיך אָנהויבען 4 נאָכמיטאָג וועט אויפטרעטען דער קינדער-קלאַס מיט אייניגע טענץ און ביינאַכט בעת דעם „פריהלינגס-אָווענד" וועלכער וועט זיך אָנהויבען 10 אַ זייגער אין אָווענד וועט אויפטרעטען דער עלטערער קלאַס מיט גימנאַסטיש-אַקראָבאַטיש-פּלאַסטישע אידבונגען.

7 פערוואונדעטע פון א געשלעג

(2) אויף טאַרגאָווע 11, אין דער וואוינונג פון יוליוש שהיידלער איז נעכטען פאָרגעקומען אַ שטיקעל שמחה, ווען די געסט זענען שוין געווען גוט בגלופין איז געקומען צו אַ געשלעג און 7 פּערזאָן זענען דערביי פערוואונדעט געוואָרען.

מארגען—אנ'אפצייכנונג לטובת „ארט"

מאָרגען, דינסטאָג, דעם 21-טען אַפּריל וועלען אויף די גאַסען פון אונזער שטאָט פערקויפט ווערען אָפּצייכנונגען לטובת די פּראָפעסיאָנעלע לערען וואַרשטאַטען פון דער געזעלשאַפט „אָרט" אין לאָדז.

כדי מעהר ווייניג אָפּצושאַצען די בעדייטענדע ראָל פון דער געזעלשאַפט „אָרט" אין לאָדז, אויפ'ן געביט פון ווירטשאַפטליכען איבערבוי איז גענוג אָנצווייזען אַז באַלד אַ צעהנדליג יאָהר ווי אין די פּראָפעסיאָנעלע לערן-וואַרשטאַטען פון „אָרט" לערנען אויס אַ פאַך ביז 500 פערזאָן יעהרליך.

אין די וואַרשטאַטען פון „אָרט" געניסען פון דער סימפּאַטיע פון אַלע קרייזען און שיכטען פון יודישען לאָדז, לערנען זיך היינט צו טאָג העכער 300 שילער און שילערינס, ספּעציעל פון די נישט-בעמיטעלטע שיכטען.

אויך אויפ'ן געביט פון שאַפען נייע אַרבייטס-פּלעצער ספּעציעל אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע האָט די געזעלשאַפט „אָרט" בעדייטענדע פערדינסטען. עס איז דעריבער דער חוב פון יעדען צו שטיצען די פּראָפעסיאָנעלע לערן-וואַרשטאַטען פון „אָרט און קויפען די אָפּצייכנונגען.

זאָל יעדער מיטהעלפען צו שאַפען נייע פּראָדוקטיווע אַרבייט-פּלעצער, פאַר די וואָס נויטיגען זיך אין פּראָפעסיאָנעלער בילדונג.

בעשטראפט פאר גנב'ענען עלעקטרישען שטראם

אין יאַנואַר האָבען די מאָנטערען פון דער עלעקטראָוניע, בעת אַ פּליה-קאָנטראָל פעסטגעשטעלט, אַז אויף מילא 4 האָט דער הויזבעזיצער וו. טשאַרנעצקי, אַליין אָהן אַנ'ערלויבניש זיך פערבינדען מיט דער עלעקטרישער לייטונג. מ'האָט צוזאַמענגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל און פערפיהרט אַנ'אויספאָרשונג, בעת וועלכער ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אַז טשאַרנעצקי האָט צוזאַמען מיט אַ געוויסען סאָבאָנסקין פון דער אינסטאַלאַציע אין זיין אויטאָ-גאַראַזש געצויגען עלעקטרישע קראַפט.

איצט איז פאָרגעקומען זייער פּראָצעס. טשאַרנעצקי איז פערמשפט געוואָרען צו בעצאָהלען 200 זל, שטראָף אָדער אַ חודש אַרעסט, סאָבאָנסקי — אויף 2 וואָכען טורמע.

פייערליכקייט אין „השחר"

די טעג איז פאָרגעקומען די טראַדיציאָנעלע פייערליכקייט פון „השחר", אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם ערשטען יאָהרגאַנג פון איהר גרינדונג. אויף דעם באַנקעט זענען אַנוועזענד געווען די ברידערליכע קאָרפּאָראַציע פון וואַרשא „אָוראַרא", פאָרשטעהער פון „ביתריה" „בר-גיאָרא" פון פּראַג, „אמונה", פון וויען „מכביא", לעמבערג, „בן-גוריון", בראַטיסלאַווא און „חשמונאי", קאָען פראַנקרייך, עס איז אויך געקומען אַדוואָקאַט ד. פייגענבערג אַלס פאָרשטעהער פון דער וואַרשאַווער עולמער העדען ריגג, חוץ דעם זענען אַנוועזענד געוועזען די דעלעגאַטען פון „אגודת אקדמאים ציונים" און איינגעלאַדענע געסט. די געסט האָט בעגריסט דער סעניאָר גאָטליב, און עס האָבען גערעדט ה' פיינבערג און אַנדערע.

דער שטערן-מאן צוו שענ סטארען

קינא-דירעקטארען האבען געוואָלט מאכען איינשטיין'ען פאר א קינא-סטאר

האליוואוד, די אַמעריקאַנער פילם-קאלאָניע, וועט לאַנג געדענקען דעם בעזוך וואָס פּראָפעסאָר אַלבערט איינשטיין האָט דאָרט געמאַכט. די פילם-ששאָט האָט שוין געהאַט אַ סך געסט און עס האָט זיך שוין דאָרט גענוג געטומעלט מיט אַלערליי בעזוכער. אָבער אַזאַ גאַסט האָט זי נאָך נישט געהאַט.

נאָך איינשטיינ'ס בעזוך זענען דאָרט איבערגעבליבען אַ סך וויצען, מעשיות, ווי אַזוי איינשטיין האָט גערעדט מיט דעם און יענעם סטאַר, ווע־מען ער האָט איגנאָנצען נישט געוואָלט בעגעגענען, ווי ער האָט זיך געהאַלטען אויף די אויפנאַהמעס, ווי מען האָט זיך געיאָגט נאָך איהם — און אַזוי ווייטער.

דער בעריהמטער געלעהרענטער איז שוין איצט נישטאָ אין אַמעריקע, אָבער אין האַליוואוד רעדט מען נאָך אַלץ וועגען זיין בעזוך. צוליב איינשטיינ'ס זיין דאָרט זענען, אַגב, אויך אַרויסגעקומען ברוגז'ן צווישען סטאַרען און דירעקטאָרען. איינער האָט טענות צום צווייטען, אַז „יענער האָט אויסגעכאַפּט איינשטיינ'ען און קיינעם נישט צוגעלאָזט צו איהם“.

מען קען נישט זאָגען, אַז האַליוואוד האָט זיך דאָ סתם אַזוי געיאָגט נאָך וויסענשאַפט. האַליוואוד האָט, ווי אַלע מאָל, זיך געיאָגט נאָך רעקלאַמע. יעדער איינער האָט איינשטיינ'ען געוואָלט אויסנוצען פאַר זיך, פאַר דער אייגענער רעקלאַמע. אַזוי ווי איינשטיין האָט אַזאַ גרויסען נאָמען, לוינט זיך פאַר אַ קינאָ-סטאַר צו רעדען מיט איהם... אַ סברא, אַז טשאַרלי טשאַפּלי האָט איצט אַזאַ ערפאָלג מיט זיין נייעם פילם „שטאָט פייערען“, ווייל איינשטיין איז געווען אויף דער ערשטער פאָרשטעלונג און די רעקלאַמע אַגענטען האָבען צעטראָגען איבער דער וועלט, אַז „איינשטיין איז ענטציקט פאַר'ן גענ־יאַלען טשאַפּליג'ען“.

יעדען מאָל ווען קיין האליוואוד פערפאָהרט אַ גרויסער גאַסט, ווערט אַ געיעג נאָך איהם. אָבער אַזאַ געיעג ווי עס איז געווען נאָך איינשטיינ'ען איז נאָך קיינמאָל פריהער נישט געווען. או־האַ, האָט זיך דאָס אַביסעלע געטומעלט!

יעדער איינער האָט געהאַלטען דעם צווייטען אין פרעגען:

— שוין גערעדט מיט איהם? שוין געזעהען איהם? גוואַלד, וואו כאַפּט מען איהם?

מען קען נישט זאָגען, אַז אַלע קינאָ-לייט האָבען אַקוראַט בעגומען ווער איינשטיין איז, און וואָס ער האָט אויפגעטון, און וואָס פאַר אַ וועלט-סודות ער האָט ענטדעקט. אייניגע נישט גאַר געלערנטע קינאָ-לייט זענען, נעבעך, מיאוס אַריינ־געפאַלען מיט זייער עם-הארצות, זייער אונוויסענ־הייט. האליוואוד וויצעלט זיך איבער אַזאַ געשיכטע: איינשטיין האָט אַ געוויסען סטודיאָ-דירעקטאָר גע־פּרובט ערקלערען ווי אַזוי אַ געוויסער הימלשער שטערען קען פאָטאָגראַפירט ווערען. איינשטיין האָט געזאָגט, אַז דאָס איז איינס פון די גרעסטע שטערענס אויף דער וועלט, איז — אַזוי שנעל ווי איינשטיין איז אַרויס פון דער סטודיאָ, האָט דער דירעקטאָר אָנגעקלונגען צו זיין געשעפטס-פיהרער און געזאָגט: „מען מוז גלייך מאַכען אַ קאָנטראַקט מיט בעטעל־געאוס. איינשטיין האָט מיר געזאָגט, אַז דאָס איז איינס פון די גרעסטע שטערען — אַ וואונדער!“

און דער קינאָ-מאַן האָט גאָרנישט געוואוסט, אַז בעטעלגעאוס איז בלויז אַ שטערען אין הימעל...

אָט איז אַזאַ מעשה:

איינשטיין איז געשטאַנען און גערעדט מיט'ן דירעקטאָר קאַרל לעמעל (פון דער „אוניווערסאַל“) מיטאַמאָל זעהט איינשטיין ווי פאָטאָגראַפּטשיקעס דרעהען זיך אַרום מיט זייערע מאַשינען.

איינשטיין האָט גוטמוטיג אַ זאָג געטון:

— איך האָף, אַז מען וועט דאָ איצט נישט אַראָפּנעהמען קיין בילדער פון אונז אום צו ווייזען דאָס אין קינאָס.

— ניין, — האָט לעמעל שטאַמלענדיג געענט־פערט.

האָט ער דען בעקענט זאָגען: „ניין?!“ האָט ער דען געקענט בלייבען אַ וואָרטסמאַן?

ווייסען דאָך אַלע, אַז דערנאָך האָט מען דאָס געוויזען אין אַלע פילמען-נייעס, ווי איינשטיין רעדט מיט דעם קינאָ-דירעקטאָר.

אין האַליוואוד האָט מען די „אוניווערסאַל“ סתם מקנא געווען. מען האָט געזאָגט: „לעמעל האָט איינשטיינ'ען אויסגעכאַפּט דורך אַ טריק“. מען האָט אַזוי דערציילט: פון דער „אוניווערסאַל“ האָט מען איינשטיינ'ען אָפּגערופען, צי ער וואָלט אפשר געוואָלט זעהען דעם פילם: „אַלץ איז רוהיג אויף דעם מערב-פראָנט“, מען וועט דעם פילם ווייזען אין אַ הויז עקסטרא פאַר איהם, פאַר איינ־שטיינ'ען. דער פראָפעסאָר האָט די איינלאַדונג אָנגענומען. ער האָט שוין לאַנג פריהער געוואָלט זעהען דאָס דאָזיגע בילד, וואָס ווירקט שטאַרק געגען מלחמה-שטימונגען אויף דער וועלט, ווייזענ־דיג די בלוטיגע שרעקען-בילדער און סצענעס פון שלאַכטפעלד.

אָבער ווי פערוואונדערט איז איינשטיין געוואָ־רען, ווען ער האָט אין דעם זאַל דערזעהען אַרום זיך אַ גאַנצע כאַפּטע מיט אַלערליי קינאָ-סטאַרען און עס האָט זיך אָנגעהויבען אַ פאָרשטעלעניש. זייט בעקאַנט!

גאָר פּשוט: צו דער גרויסער געלעגענהייט האָט לעמעל שוין דערווייל געפייערט זיין 25-יעהריגען יובילעי זייט ער איז פערבונדען מיט דער פילם-אינדוסטריע און האָט איינגעלאַדען אַלע סטאַ־רען. די אַטראַקציע איז געווען דאָס, וואָס איינשטיין וועט אויך זיין. און געהייסען האָט עס, אַז אַלבערט איינשטיין איז געקומען צו לעמעל'ס יובילעי... יאָ, דאָס בילד האָט מען איהם געוויזען, אָבער דער באַנקעט נאָך דעם האָט געדויערט לענגער און איינ־שטיין האָט זיך געוויצעלט: „ס'איז גאָרנישט צו „רוהיג“...

אַלע סטאַרען זענען דאָרט געווען, אָבער נישט יעדען קען איינשטיין. אַלע ווילע האָט ער געפרעגט ביי דער פרוי איינשטיין: „ווער איז דאָס?“. זי דוקא האָט אַרויסגעוויזען אַ גרעסערע בעקאַנטשאַפט מיט די אַמעריקאַנישע פילם-אַקט־יאָרען. זי געהט מסתמא מעהר פון איהם אין קינאָ...

נו, טאַקע אַזוי: געה פאַר צוזויף האַליוואוד מיט איינשטיינ'ען.

עס זענען, פערקעהרט געווען אייניגע סטאַרען, וואָס האָבען נישט אָנגעהויבען צו וויסען ווער איינ־שטיין איז — אַזוי געלערנט זענען זיי. אייניגע האָ־בען אויפ'ן ערשטען מאָמענט צוזאַמענגעמישט איינשטיינ'ס נאָמען מיט דעם נאָמען פון אייזענ־שטיין — דעם רוסישען פילם-רעזשיסער, וועל־כער איז נישט לאַנג צוריק געווען אין האַליוואוד. מיט אייזענשטיינ'ען האָט זיך געטומעלט, ווען ער האָט פלוצלינג אויפגעגעבען דעם פאָרשלאַג, אַז ער זאָל מאַכען אַ בילד פאַר דער „אוניווערסאַל“ פון דרייזער'ס „אַן'אַמעריקאַנער טראַגעדיע“. אַ בלאָנדע שעהנע קינאָ-קאָקעטקע איז דאָ מיאוס אַריינגע־פאַלען. שטעהענדיג אַזוי בעבען העער און פרוי איינשטיין, האָט זי וועלענדיג עפּעס זאָגען, בע־מערקט: „מיר טוט ווירקליך לייד, וואָס איהר האָט זיך אָפּגעזאָגט צו מאַכען דאָס בילד. ס'איז ווירקליך אַ טראַגעדיע“. דער איבערזעצער האָט פאַר איינ־שטיינ'ען איבערדערצעהלט אין דייטש, וואָס די בלאָנדינקע האָט געזאָגט. איינשטיין האָט אַ פּינטעל געטון מיט די אויגען און שנעל אַרויסגערעדט: „יאָ, ס'איז טראַגיש!“

אָט אַזוי האָט זיך דאָס געטון אין האַליוואוד מיט איינשטיינ'ס בעזוך.

אַנדערע האָבען איינגעשטעלט און האָבען געפּרובט איינשטיינ'ען פאָרשלאָגען אַ קינאָ-קאָנט־ראַקט. וואָס קען איינשטיין טון פאַר אַ קינאָ? איז געפאַלען אַ פאָרשלאַג, ער זאָל אין אַ 15 מינוט צייט געבען דורך דעם פילם אַ פּאָפּולערע ערקלע־רונג וועגען זיינע וויסענשאַפטליכע טעאָריעס, וועגען די שטערען, וועגען די ווייטע וועלטען. מען האָט איינשטיינ'ען געוואָלט דערפאַר אָפּגילטען. אָבער ער האָט נישט געוואָלט. איינשטיין איז קיין קינאָ־סטאַר נישט געוואָרען.

צווישען די, וואָס זענען געבליבען אין כעס אויף איינשטיינ'ען, איז דער אַמעריקאַנער טעאַטער־און פילם-סטאַר באַרימאָר. אַזוי שרייבט אַ קאָרעס־פּאָנדענט פון האַליוואוד צו אַ געוויסען קינאָ-זשור־נאַל, באַרימאָר האָט געוואָלט, אַז איינשטיין זאָל אָנשרייבען זיין נאָמען אויף זייבער באַרימאָר'ס אַ פאָטאָגראַפיע. אָבער איינשטיין האָט נישט געוואָלט.

דערפאַר האָט זיך טשאַרלי טשאַפּלין געפיהלט גוט. מיט איהם האָט איינשטיין געשפּאַצירט, לאַנג גערעדט, טשאַרלי האָט זיך ווירקליך געפיהלט אין איינשטיינ'ס זיבעטען הימעל, און די אַנדערע סטאַרס האָבען איהם מקנא געווען.

פאַר'ן אָפּפאָהרען האָט איינשטיין, ווי זיין טבע איז, גוטמוטיג ערקלערט, אַז איהם טוט זעהר הנאה, וואָס ער האָט געזעהען די אַמעריקאַנער פילם-קאָלאָניע און וואָס ער האָט געהאַט אַ גע־לעגענהייט צו זעהען די נייעסטע פילם-אַפּאַראַטען.

נישט נאָר דאָס. איינשטיין האָט אין האַליוואוד אויך געזעהען אַ וואונדער. אין דער וויסענשאַפט איז עס נישט מעגליך, אַז איין קערפּער זאָל זיך אין איין און דער זעלבער צייט געפינען אין צוויי בעזונדערע פּלעצער. אָבער אין האַליוואוד איז עס יאָ מעגליך. אין דער צייט ווען איינשטיין איז געזעסען אין דער וויסענשאַפטליכער לאַבאָראַ־טאָריע פון פּאַסאַדענאַ, אין דער זעלבער מינוט איז ער גאָר געווען ביי אַ באַנקעט אין האַליוואוד, ביי אַ געוויסען רייכען מאַן. ביי דעם באַנקעט האָ־בען אַלע מיט עהרפורכט אַרומגעפּאַדיעט אַרום איינשטיינ'ען און איהם געפרעגט פראַגען. אָבער איינשטיין האָט אַ וואָרט נישט געוואָלט אויסרעדען. וואָס האָט דאָ פּאַסירט? פאַרוואָס איז ער געווען ברוגז און האָט נישט געוואָלט רעדען? און ווי בכלל איז עס מעגליך, ער זאָל קענען זיין אין צוויי בעזונדערע פּלעצער אין איין און דער זעלבער צייט?

איז דער תירוץ אַזאַ: אַ געוויסער אַקטיאָר, וואָס קען זיך גוט גרימירען, האָט פּשוט דאָ אָפּגע־טון אַ שפּיצעל. ער האָט זיך פערגרימירט אַלס איינ־שטיין און איז אַזוי געקומען צו דעם באַנקעט. ער האָט אויסגעזעהען פּונקט ווי איינשטיין. פריהער, באַטירליך. האָט מען איינגערעדט דעם באַנקעט־מאַכער, אַז איינשטיין וועט קומען און זיין דער גאַסט פון אָוונט. אַזוי זענען אַלע אָפּגענאַרט געוואָרען. דערנאָך האָט מען זיך דאָס אַביסעלע אָנגעלאַכט פון דעם!

דאָס איז האַליוואוד.

אויטאָגענישע שווייסונגען
מעטאַל-בעאַרבייטונגען
שלאָסעריי-אַרבייטען
מאַשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź
קאָנסטאַנטינער 11/13
(רוג זאַכאָדניאַ)

יודיש טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע“, נאַרוטאָוויטשאַ 20
ליינונג: א. בעזמאַן.

די בעסטע אָפּערעטען-טרופּע אין טעאַטער „פילהאַרמאָניע“.
גאַסטראָלען פון די בעוואוסטע אַרטיסטען
פּראַניע ווינטער און שלמה קוטנער
אָוונט-פּרייזען פון 1 ביז 3 זל. ביינאַג און מאָנטאַג פון 80 גר. ביז 2,50

היינט
מאָנטאַג, ד. 20 אַפּריל
9 אָוונט פון 80 גר.

פּערסישע כלה
אין 3 אַקטען
טעקסט און מוזיק פון ה. ברוירע,
אַראַנזשירט ל. זעלמאַן.

פּערסישע מוזיק
פּערסישע קאָסטיומען
פּערסישע טענץ
פּערסישע מנהגים
עוואָלוציעס און רעזשי: ש. קוטנער.

אין „פּערסישע כלה“ צייכענען זיך אויס אין זייערע ראָלען:
„אַסטרע“–פּ. ווינטער; „דוד“–ש. קוטנער; „פּערעץ“–מ. טרי־לינג; „מאַקס“–י. גרינשפּאַן; „דימנע“–נ. סיבירצעווא; „עובדיה“–ד. האַמבורגער; „ביילע“–ל. ראָזענבערג; „פּערדין“–ג. רייכענבערג

פערגרעסערטער כאָר און אָרקעסטער אונטער דער ליטונג פון ל. זעלמאַן.
גאַנץ נייע דעקאָראַציעס פון מאַלער ר. וויטקאָווסקי.

פון וועמען רעדט גאַנץ לאָדז? – – – – – – – – – פון דער פּערסישער כלה
וואו הערט מען די שענסטע מוזיק? – – – – – – – אין דער פּערסישער כלה
וואו קאָן מען זעהען עקזאָטישען רייץ? – – – – – – אין דער פּערסישער כלה
ווער איז יעצט מימס לאָדז? – – – – – – – – – די פּערסישער כלה
היינט פערברענגט מען אַמבעסטען? – – – – – – – ביי דער פּערסישער כלה

אין פאָרבערייטונג יוליוס אדלער'ס אָפּערעטען שלאַגער „דאָרפישע ליבע“
אָוונט-רעזשי קלמן גוטמאַן, סופלער א. בלאַס. בילעטען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע

דער „פּוילישער שטערן“ (12

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן פון דעם וועלט-קריג

— אַקוויט, איהר ווייסט דאָך, אַז איך האָב ליב צו זיין אָפענהערציג — האָט פאָרטגעזעצט דער קאָמענדאַנט — מאָ מיינט זשע נישט, אַז איך וויל אייך חנפ'ענען!

האָרי האָט אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ.

— וואַרט אויס, און האָרכט ביז'ן סוף.... צו דעם ענין בעדאַרף איך צו האָבען אַ דרייסטען, וואַגענדען מענשען. אַזאַ איינעם, וואָס קאָן גוט בעהערשען זיינע נערווען.... זעלבסטפערשטענדליך, אַז אין מיין רשות זענען פאַראַן אַ סך אַזעלכע מענשען, אָבער חוץ די אַגגערופענע מענשען, דאַרף מיין פּאָסאוישיר אויסגעצייכענט בעהערשען די דייטשע שפּראַך, און ווען עס זאָל זיין נויטיג — פערוואַנדלען זיך אין אַ דייטש, טראַכטען דייטש, און האַנדלען, ווי אַ דייטש האַנדעלט.... איך האָב אַזעלכע מענשען, וואָס קענען גוט רעדען דייטש, און האָבען שוין אָפט געשפּילט די ראָליע פון דייטשען, נאָר אין ערנסטע ענינים זענען זיי נאָר נישט געווען אַנגאַזשירט: מיט איין וואָרט — קיי־נעם פון זיי איז נישט אויסגעקומען צו דורכצו־מאַכען אַזעלכע „מעטמאָטענעס“, ווי איהר מיט אייער ברודער, פרענק האָט עס אַדורכגעמאַכט... צום ערשטען מאָל האָב איך זיך בעקאַנט מיט אייך נאָך אייער צוריקקעהר פון דייטשלאַנד, וואו איהר זענט געפאָהרען זוכען דעם ברודער אייער'ן. דאָס לעבען עטליכע וואָכען אין דעם לאַנד אין דעם סאַמע ברען פון דער מלחמה און צוריק־קומען פון דאָרט אַ נישט-געשעדיגטער, דאָס איז אַ האַרבער בעווייז פון אייערע פעהיגקייטען, וועלכע האָבען מיך געצוואונגען אָפּצושטעלען מיין אויפמערקזאַמקייט אויף אייך, ווען איך האָב צו טון מיט דעם דאָזיגען נייעם שווער-פערקאָמפּליצירטען ענין... פרענק איז איצט נישטאָ, און דעריבער ווענד איך זיך צו אייך.

דער קאָמענדאַנט איז ענטשוויגען געוואָרען, פּונקט ווי ער וואָלט אין זיך געוואויגען זיינע מחשבות.

— איך האַלט נישט פון צווינגען מענשען צו גיין אויף אַ זיכערען טויט, אַקוויט. איהר זענט אַ פראַנט-אָפיציר, און איך טאָר נישט מיט אייך בעפעהלען! דעריבער האָט איהר דאָס פולע רעכט אָפּצוזאָגען זיך פון מיין פאָרשלאַג און מאָרגען צוריקקעהרען זיך אויפ'ן פראָנט.

— קאָנט איהר מיר איבערגעבען געוויסע פרטים וועגען דעם ענין? — האָט האָרי אַ פרעג געטון.

— ליידער, קאָן איך עס נישט! — האָט געענטפערט דער קאָמענדאַנט — ווייסען וועגען דעם קאָנען נאָר צוויי מענשען, איך, און דער, וועמען עס וועט איבערגעגעבען ווערען צום אַדורכ־פיהרען. זעלבסטפערשטענדליך, גאַראַנטירען דער־פאַר, אַז ער וועט דווקא דער'הרג'עט ווערען, דאָס קאָן מען נישט. אויב אָבער איהר וועט איבערנעהמען דעם ענין, וועט איך בלתי ספק אויסקומען צו איינשטעלען דאָס לעבען, מחמת קעמפען וועט אויך אויסקומען מיט אַ דרייסטען, ערנסטען און זעהר געפעהרליכען געגנער. איצט פערשטעהט איהר שוין פאַרוואָס איך האָב געוואָלט, איהר זאָלט נישט איבערקלערען, אַז איך בין אויסען געווען אייך צו חנפ'ענען? איהר זענט אַ קלוגער יונגער־מאַן, און איהר וועט פערשטעהן, אַז איך האָב אייך גערעדט וועגען אייערע מעלות, נישט מיט דער כוונה אייך צו „נעהמען אויפ'ן זיכער“... ס'איז פּשוט דערפאַר, ווייל איך זעה נישט קיין אַנדערען, וועלכען איך זאָל קאָנען אָנפערטרויען דעם ענין.

האָרי האָט פערצויגען דעם רויך פון זיין פּאַ־פּיראָס, און זיך פערטראַכט, קוקענדיג אויף דער סטעליע.

— גוט, איך בין מסכים! — האָט ער דער־קלערט נאָך אַ קורצען שטיל-שוויגען.

דער קאָמענדאַנט האָט צופרידען אַ שמייכעל געטון.

דאַנקען-גאָט! איך האָב גאָרנישט געצווייפעלט!

קאַפּיטעל זיבען

די מענצערין נור-על-דין

די ליבע צו אונערוואַרטע ערשיינונגען, צו דערגרייכען און בעזיגען דאָס נישט-אויסגעפאָרשטע דאָס געהיימניספולע איז איינער פון די אייזעלסטע געפיהלען און ערשיינונגען פון מענשליכע נייגעריגקייט.

האַר'ן האָבען שטאַרק געשמעקט אַזעלכע זאַכען, וואו עס קאָן זיך מאַכען לעבעדיג, וואו מען דאַרף אַ סך ריזיקירען, אַפילו מיט זלעבען און מיט גליק, און ער איז שטענדיג גרייט געווען צו קוקען דער סכנה גלייך אין די אויגען, און צו פערמעסטען זיך מיט די כוחות.

די שלעכטע שטימונג, וואָס ער האָט געהאַט אינדערפריה איז פלוצים פערשוואונדען.

דער געדאַנק וועגען דעם, אַז ער האָט צו פער־טרעטען זיין ברודער אין דעם דאָזיגען לעבענס־געפעהרליכען און אינטערעסאַנטען ענין, האָט איהם געלאָקט און געפרייט.

מיט אַ בליק, וואָס האָט געפרעגט פאַר אומ־געדולד האָט ער נאָכגעקוקט דעם קאָמענדאַנט, וועלכער האָט ווידער פערריכערט אַ ציגאַרעל, און אָנגעהויבען צו דערצעהלען:

— אַלע מיינען ביי אונז, אַקוויט, אַז דייטשער שפּיאָנאַזש אין ענגלאַנד איז אינגאַנצען אַן'אונ־מעגליכע זאַך. פאַקטיש איז אָבער דאָס לאַנד אָנגעפּראָפּט מיט שפּיאָנען.... איהר ווייסט דאָך, ווי גוט עס איז ביי אונז אָרגאַניזירט די קאָנטר־דעפּענזיווע, נאָר אויפטון אין דער היגער קאָן זי זעהר קנאַפּ, אַזוי ווי מ'קאָן דאָס ביי אייך נישט אויס־וואָרצלען אינגאַנצען, האָב איך דערווייל מיין אויפ־גאַבע בעגרעניצט דערמיט, וואָס איך קאַנאַליזיר, אַזוי-צוזאָגען, די בייזע שטראָמען... איך בעמיה זיך אויף אַלע אופנים שווער צו מאַכען די אַר־בייט פונ'ם שונא. איך כאַפּ זיינע שפּיאָנען, שטער זיי צוזאַמענצורעדען זיך. איך דערלאָז זיי אָבער צו אַרויסבעקומען ווייניג-וויכטיגע אינפאָרמאַציעס, כדי אָפּצעווענדען זייער אויפמערקזאַמקייט פון זאַ־כען, וואָס דאָס האַלטען זיי בסוד איז פאַר ענג־לאַנד אַ פראַגע פון לעבען און טויט.

(פאָרטזעצונג קומט).

אונזער דינסט-מיידעל

שטיפעריי — פון ב. לאַווענער

מיין ווייבעל איז קראַנק געוואָרען. געלעגען צעהן טעג אין בעט און אויפגעשטאַנען אַ געזונדע, אַ פרישע, אַנ'אויסגערוהטע און אַביסעל אויסגע־בלייכט.

— איצט, — האָט זי אַ זאָג געטון צו מיר, — וועל איך מעהר אַזוי שווער נישט אַרבייטען, ווי איך האָב געאַרבייט ביז אַהער. אַ מענש איז נישט געמאַכט פון אייזען, געהאַט מיט דיר עטליכע קינדער — גענוג! און וואַשען וועש וועל איך אויך נישט מעהר פאַר דיר; און פוצען פענסטער אַוודאי נישט; און רייבען פאַדלאָגעס אויך נישט; איך בין נאָך נישט אַזוי אַלט, אַז איך זאָל זיך אינגאַנצען אָפּלאָזען. איך קען נאָך לעבען און לעבען און שפּילען אַ ליבע און געהן און פאָהרען און געניסען פון לעבען. ווען איך וועל זיך אויספוצען און מעהר נישט שטעהן און וואַשען די טעפּלעך, וואַשען דאָס געשיר, און נישט שיילען קיין קאַרטאָפליעס, וועל איך נאָך אויסזעהן יונג.

— טאָ וואָס־זשע ווילסטו? פרעג איך מיין ווייבעל.

— וואָס איך וויל? איך וויל אַריינגעמען אין הויז אַ דינסט־מיידעל; אָט וואָס איך וויל!

— אָבער איצט, ווען די קינדער זענען גרויס, ווען זיי מאַכען מעהר נישט אָן קיין אַרבייט, ווען זיי טוען זיך אַליין אָן, וואַשען זיך, קעמען זיך, באָדען זיך און נעמען זיך אַליין עסען — היינט איז דאָך ווינציגער אַרבייט פאַר דיר.

— אָבער איך האָב זיך פערמאַטערט ביז אַהער, ווען זיי זענען געווען קליין. אַ מענש איז ווי אַ מאַשין: מען אַרבייט זיך אויס; און זיך אינגאַנצען אויסמוטשען וויל איך נישט; איך וועל בלייבען אַ שמאַטע און דו וועסט זיך אויסזוכען אַ יונגע און מיך נישט וועלען אָנקוקען...

— ווילסטו, הייסט עס, אַ דינסט־מיידעל?

— יאָ!

— די צייטען זענען דאָך אָבער שלעכט, — זאָג איך ווייטער, — און אַ דינסט־מיידעל דאַרף קאָסטען 30 זלאָטעס אַ חודש, אַ חוץ עסען.

— און אַז איך וועל ליגען אין בעט און קרענקען און האָבען צו טון מיט דאָקטוירים און מעדיצינען וועט זיין בעסער? וועסטו דאָך סיי ווי מוזען האָבען אימיצען אין הויז און דו וועסט ערשט האָבען אַ קראַנקע ווייב.

פערשטעהט זיך, אַז מיין ווייבעל האָט אויסגעפיהרט, נישט איך.

איך האָב גענומען נאָכפרעגען אַזוי לאַנג און אַזוי ברייט, ביז עס האָט זיך אין אַ שעהנעם פריהמאָרגען בעוויזען אַ מיידעל.

אַריינגעקומען איז זי מיט אַ שמייכעל.

עס האָט נישט געדויערט קיין פינף מינוט האָבען מיר שוין געוואוסט, אַז זי קען שפּילען פּיאַנאָ, זינגען דזשאַז־לידער, און אַז זי איז שוין פיר חדשים פערהייראַט, און אַז איהר מאַן אַרבייט אין אַ האָטעל און אַז ער שלאָגט זי מכות רצח. ער רייסט זי פאַר די האָר, מאַכט איהר ברוינע און בלויע סיניאַקעס. איהר גאַנצער קערפּער איז צוקיילט און צובײלט, אָבער זי ליבט איהם דאָך און ער זי — נאָך מעהר; ער ווערט ממש משוגע פאַר איהר... און דערפאַר טאַקע שלאָגט ער זי אַזוי, ווייל ער וויל זי האָבען אינגאַנצען פאַר זיך; ער איז, הייסט עס, אייפערזיכטיג...

ווייטער האָבען מיר געוואוסט, אַז זי האָט נישט ליב צו קאָכען, נישט שאַרען קיין פּאָדלאָגעס, נישט וואַשען קיין וועש, נישט פוצען קיין פענסטער, נישט שיילען קיין קאַרטאָפעל, קיין בוריקעס, ווייל די הענט ווערען דערפון שאַרף, די הויט — טערפּקע, און פאַר איינע וואָס זינגט און שפּילט פּיאַנאָ איז נישט שעהן צו האָבען אַזעלכע הענט.

ווייטער וויל זי יעדען טאָג האָבען פיר שעה פריי — פון 2 ביז 6, די זאָל קענען מאַכען אַ לאַנגען שפּאַציר און שעפּען פרישע לופט.

זונטאָג און שבת וויל זי האָבען האַלבע טעג.

ווייטער האָט זי אונז געלאָזט וויסען, וואָס זי האָט ליב צו עסען: יעדען טאָג קויפען אַ סך פרוכט, פרישע זעמעל, ביס און פון צייט צו צייט ליאָהעס...

יאָ, כ'האָב אייך פערגעסען צו זאָגען, אַז זי איז אַזוי מיאוס ווי דער טויט, מיר דאַכט זיך, אַז קיין מיאוס'ערע איז גאָר נישטאָ און ס'וועט שוין נישט זיין.

ווען איך האָב אַזאַ פּנים, וואָלט איך דאָס גאַנצע לעבען מיינס געגאַנגען הינטערוויילעכטס — קיינער זאָל מען פּנים נישט אָנקוקען...

און מיין ווייבעל האָט זיך איינגעשפּאַרט: דווקא אָט־אָ. דאָס מיידעל וויל זי.

— קענסט דאָך קריגען אַ שעהנערע, איינע וואָס וועט קאָכען און באַקען און טאָן די גאַנצע הויז־אַרבייט.

— איך וויל נישט קיין אַנדערע! — האָט מיר מיין ווייבעל געלאָזט וויסען, — אָט אָ די וויל איך און זי וועט בלייבען!

אָט וואָס ווייבער זענען!

זיי פערגינען נישט דעם מאַן אַ שעהנע דינסט־מיידעל אין הויז!

אַבי נאַרישע פּאָעטען זאָגען, אַז פרויען האָבען רחמנותדיגע הערצער — ווייסעך וואָס!

און זי איז טאַקע פערבליבען.

מיין ווייבעל האָט זיך טאַקע אויסגעדריקט, אַז זי האַלט דאָס מיידעל נישט אַזוי צוליב איהר אַרבייט, ווי צוליב דעם וואָס זי איז אַזאַ מיאוסע. אַז מען קוקט אויף דער מיידעל און אויף איהר, זעהט מען ערשט, אַז זי, דאָס ווייבעל מיינס, איז שעהן ווי אַ פּרינצעסין!

און אָט דאָס איז דער עיקר...

וועט איהר דאָך פרעגען אַ פראַגע: וואָס זשע טוט דאָס דינסט־מיידעל?

וועל איך אייך ענטפערען: זי עסט, טרינקט, שלאָפט, לאַכט, שפּילט פּיאַנאָ, זינגט לידער, טאַנצט האַוואַיען־טענץ און כאַפּט יעדע נאַכט קלעפּ פון איהר מאַן, מחמת ער ליבט זי זעהר...

שלאָפען שלאָפט זי נישט ביי אונז; זי שלאָפט ערגעץ אין אַ בעזונדער צימער ביי איהרע קרובים.

ווען זי קומט אין דער פריה צו געהען איז זי שוין אַנ'אָפּגעשלאָגענע...

וואָס זשע טוט זי דאָך? — זי וואַשט אָפּ דאָס געשיר נאָכ'ן עסען; דאָס אַלץ וואָס זי טוט!

אָבער באַלד־באַלד וועט זי שוין נישט האָבען וואָס צו וואַשען; זי האַלט אין איין אויסברעכען די כלים פון הויז; נאָך יעדער מאָלצייט פעלט אונז אויס אַ פּאָר טעלער, אַ פּאָר גלעזער, אַ טעפּעל, אָדער זי וואַרפט מיט דעם מיסט אַרויס אַ לעפעלע אָדער אַ מעסער.

זי טוט עס טאַקע דערפאַר, כדי זי זאָל האָבען ווינציגער געשיר צו וואַשען, זי זאָגט, אַז די 15 מינוט וואָס נעמט איהר צו וואַשען דאָס געשיר, וואָלט זי בעסער טאַנצען אָדער זינגען האַוואַיעשע לידער.

דער סוף איז, אַז מיין ווייבעל אַרבייט פונקט ווי זי האָט געאַרבייט פריהער, אפשר נאָך שווערער.

און עס קאָסט אונז 30 זלאָטעס אַ חודש די קאָנצערטען...

פאַרוואָס זשע נעמט עס נישט צו אַנ'אַנדערע? איז דער תירוץ: ווייל ס'איז נישטאָ קיין מיאוס'ערע; ווי באַלד ס'וועט זיך אונטערדריקען אַ מיאוס'ערע, וועט מען די אַוועקשיקען און נעהמען יענע.

נייע קאָרטען און שאַך אין רוסלאַנד

ווען א קאָרטען־שפּילער פון אַנ'אַנדער לאַנד, וואָלט געקומען אין סאָוויעט־רוסלאַנד, וואָלט ער דאָרט אַזוי לייכט נישט געקענט כאַפּען קיין קאָרטעל, ווייל עס וואָלט איהם גענומען צייט ביז ער וואָלט זיך צוגעוואוינט צו די נייע קאָרטען וואָס מען האָט דאָרטען איצט אַרויסגעגעבען.

די נייע קאָרטען אין סאָוויעט־רוסלאַנד זענען אינגאַנצען אַנדערש פון די אַלטע. די בילדער זענען אַנדערע, און דער ציל איז, אַז אין יעדער קאָרט זאָל זיין א חוזק אויף רעליגיע און פרומקייט און קאַפּיטאַליזם

דאָס הייסט, אַז אפילו דאַן, ווען א קאָמוניסט כאַפּט א קערטעל, זאָל ער וויסען, וואו ער האַלט..

אַזוי שטעלט מיט זיך פאָר דער מלך שעל א בילד, ווי א רב דאַווענט אין טלית און תפילין און פון אונטער'ן טלית רוקט ער אַרויס די האַנט צו נעהמען כאַבאַר.

דער אונטער אייכעל ווערט פאָרגעשטעלט ווי א יונגער קאַטוילישער גלח, נעבען איהם ברענען צוויי ליכט און ער קוקט אויף זיי מיט פערגלאָצטע אויגען. בעת אין דער אמת'ן זעהט ער גאָר דאָס פּנים פון א מיידעל.

די דאַמע אייכעל ווערט פאָרגעשטעלט, ווי א פּראַוואָסלאַווער נאָנע מיט א ליכט אין דער האַנד. די נאָנע מאַכט א פרומע מינע, אָבער דאָס איז נישט מעהר ווי אַנ'אָנשטעל, ווייל זי זעהט גאָר איהר געליבטען.

דער „דזשאָקער" פון די קאָרטען ווערט פאָרגעשטעלט ווי א קאַפּיטאַליסטישער גאָט מיט פליגעל. אויף א שטריקעל האַלט ער זיינע משרתים און שפּילט מיט זיך מיט זיי ווי מיט ליאַלקעס.

דער מלך אייכעל ווערט פאָרגעשטעלט, ווי א פּראַוואָסלאַווער גלח, וואָס האַלט א צלם, און נעבען איהם א טיש, אויף וועלכען עס זענען אָנגעשטעלט פלעשער וויין און גלעזער.

דער מלך פּיק איז א בודהיסטישער גייסטליכער מיט א דאַווען־מאַשינקע אין דער האַנט.

די „האַרץ"-קעניגין אין א קאַטוילישע נאָנע, וואָס מאַכט דעם אָנשטעל. אַז זי טוט תפילה, בעת איהר געליבטער שטעהט אין דרויסען נעבען מאָנאַסטיר און וואַרט, זי זאָל אַרויסקומען צו איהם

די טויז רויט שטעלט פאָר א תליה, א האַרמאַט, א ביטש, א שאַרבען און א גלח'ש מיצעל.

אַזוי איז יעדעס בילד אויף יעדער קאָרט א חוזק אויף רעליגיע, און די, וואָס שפּילען אין קאָרטען דאַרפען דאָס, וואַהרשיינליך, גוט געדענקען.

אויך אויפ'ן געביט פון שאַך איז אויפגעטון געוואָרען דאָס זעלבע. מען האָט אין שאַך־שפּיל אָפּגעשאַפט דעם קעניג און די קעניגין און איינגעפיהרט צוויי צדדים, וואָס בעשטעהען פון „רויטע" און „ווייסע".

פירשט ראַדזיוויל רעמאָנטירט א גרויסע שוהל אויף וואָהלין

ראָוונע. (יט"א) אויסנוצענדיג די געלעגענהייט, וואָס דער פירשט ראַדזיוויל האָט די טעג געווײלט אין זיין אייגענעם גוט ביי אָליק, האָט דער אָרטיגער קאָמיטעט ביי דער גרויסער שוהל געשיקט צו איהם אַ דעלעגאַציע, כדי צו בעוואויגען דעם פירשט אַז ער זאָל שענקען געהילץ פאַר'ן רעמאָנט פון דער שוהל. פירשט ראַדזיוויל האָט די דעלעגאַציע אויפגענומען פריינדליך און פערשפּראָכען אַליין צו בעזוכען די שוהל. דעם לעצטען שבת בעת'ן דאַווענען איז פירשט ראַדזיוויל געקומען מיט זיין פרוי אין שוהל, וואו עס איז פאַר די געסט רעזערווירט געווען אַ פּלאַץ, דער חזן האָט געמאַכט אַן אל מלא רחמים דעם פירשט ראַדזיווילס פאָטער. נאָכדעם האָט דער חזן געמאַכט אַ מי שברך די בעזוכער פירשט און פירשטין ראַדזיוויל האָבען, נאָך אַ גענויעם בעטראַכטען די שוהל, בעשלאָסען שיקען אַ ספּעציעלען אינזשיניער, וואָס זאָל אויסאַרבייטען דעם געהעריגען פּלאַן, און וויפיל דאָס וועט קאָסטען, וועט עס דער פירשט דעקען.

„דער פּוילישער פּאָליציאַנט שלאָגט נישט, און וועט נישט שלאָגען קיין אַרעסטירטע"

וואַרשאַ, 4. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָררעספּאָנדענט). דער הויפּט־קאָמענדאַנט פון דער מלוכה־פּאָליציי פּולק. מאַלעשעווסקי האָט אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל צו דער פּאָליציי, ווי אַזוי צו פערהאַלטען זיך לגבי פערברעכער אין וועלכען עס ווערט צ. אַ. געזאָגט, אַז „דער פּוילישער פּאָליציאַנט בעניצט זיך מיט קראַפט בלויז ביים צעברעכען דאָס אומרעכט און אָפּשטויסען די גוואַלד־טאַט, אָבער שלאָגען, שלאָגט ער נישט, און ער וועט נישט שלאָגען".

„דער פּוילישער פּאָליציאַנט געדענקט און וועט געדענקען אַז דאָס שלאָגען אָדער דאָס אַרויסצווינגען אַנ'ערקלערונג דורך אַ פיזישער גוואַלד־טאַט, אָדער דאָס פייניגען איז אין פּוילען אויסגעשלאָסען פון די קאַמפּס־מיטלען געגען פערברעכער".

אַלע עלטערע אינסטאַנצען וועלען פערזענליך זיין פעראַנטוואָרטליך פאַר שלאָגען און פייניגען אַרעסטירטע, ווען אַזוינס זאָל פּראַקטיצירט ווערען דורך פּאָליציי־אָפיצירען און שערזשאַנטען.

Dr. med. J. Lubicz
כירורג־אָרטאָפּעד
Gdańska 28, tel. 183-17
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער
אייגענע פּראַצאָוניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: וקלאַדקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע הענט און פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.
נעמט אָן פון 2,30 ביז 4,30 נאָכמיטאָג.

ר. איזראעל.

אויף זינדיגע וועגען

(67 סענסאַציאָנעל־ערעטישער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

— דאָס קינד איז געווען מיין שוועסטער, האָט יאַקוב אויסגעשריגען, זאָגט מיר פרוי, וואו געפינט זי זיך, וואו איז זי?

— יאָ אמת, האָט רחמה געזאָגט, דאָס קינד איז געווען אייערע שוועסטער, איך האָב זיך שפּעטער דערוואוסט, אַז די ציגיינער האָבען דאָס קינד צוגעגנבעט ביי אַן אַלמנה, וואָס האָט געוואוינט אין וויסקיטנאַ, איך האָב זיך אויך שפּעטער דערוואוסט, אַז די אַלמנה איז שפּעטער געשטאָרבען און האָט איבערגעלאָזען א יונגעלע פון 5 יאָהר, וועלכעס איז שפּעטער ערצויגען געוואָרען דורך סאַמועל גוטמאַן, און ערשט נישט לאַנג צוריק האָב איך זיך דערוואוסט, אַז דאָס יונגעלע זענט איהר.

- דערצעהלט מיר נישט קיין מעשיות, זאָגט מיר וואו איז מיין שוועסטער, וואו זאָל איך זי זוכען.

- רחמה האָט גאָרנישט געענטפערט, זי האָט נאָר געקוקט פון יאַקובן אויף מאַניען און פון מאַניען אויף יאַקובן. זי האָט נישט געוואוסט, ווי אַזוי זי זאָל זיך אַרויסוויקלען פון דער שרעקליכער סיטואַציע, וועלכע זי האָט אַליין געשאַפען.

מאַניע איז געזעסען אַזוי, ווי נישט זי וואָלט מען געמיינט, זי האָט שוין גאָרנישט פערשטאַנען. זי האָט פון די געשפּרעכען מיט יאַקובן געוואוסט, אַז ביי איהם איז אַוועקגעקומען אַ שוועסטערל, וועל־[illegible] האָט געזוכט דאָס גאַנצע לעבען, זאָל ער זי [illegible] האָבען געפונען? איז דאָס די, וועלכע די „מוהמע" האָט אָפּגעקויפט ביי די ציגיינערין, אויב יאָ, וואָס פאַראַ שייכות האָט זי, מאַניע, צו דער גאַנצער געשיכטע, פון רחמהס ערצעהלונג איז זי דאָך געווען פולשטענדיג זיכער, אַז דאָס געגנבעטע קינד איז דאָס זי, אויב זי גענאַרט זיך נישט, וואָס פאַראַ שייכות האָט ווידער יאַקוב צו דער גאַנצער געשיכטע, זי האָט דעריבער רוהיג געוואַרט אויף דער אויפקלערונג פון דעם שרעקליכען סוד.

יאַקוב האָט זיך געריסען די האָהר פון קאָפּ און געשריגען: וואו איז מיין שוועסטער, וואו איז מיין שוועסטער?

— דאָס איז אייער שוועסטער, האָט רחמה אָנגעוויזען אויף מאַניען.

— שפּאַסט נישט מיט מיר, האָט יאַקוב געשריגען, ווייל איך בין גרייט אָפּצוטון עפּעס א נאַרישקייט. ברענגט מיך נישט אין כעס אַריין. פּייניגט מיך נישט...

— גאָט אין הימעל האָט רחמה אָנגעהויבען צו ציטערען, וואָס ווילט איהר פון מיר, איהר זעהט דאָך אויס ווי משוגע, איך האָב דאָך אייך געזאָגט דעם גאַנצען אמת, פאַר וואָס ווילט איהר מיך שלאָגען. אַזוי איז עס, מאַניע איז אייער שוועסטער.

די לעצטע ווערטער פון רחמהן האָבען געווירקט סיי אויף יאַקובן און סיי אויף מאַניען, אַזוי ווי אימיצער וואָלט זיי אָפּגעגאָסען מיט קאַלט וואַסער, זיי האָבען זיך ערשט איצט אויסגעניכטערט און אויפגעהערט צו שרייען, טרייסטענדיג רחמה'ן פאַר די הענד.

— וואָס ווילט איהר פון מיר האָבען, איך בין אָנגעהויבען צו בעגרייפען, וואָס דאָ קומט פאָר. אַלץ איז טאַקע געווען וואַהרשיינליך, אַלץ האָט זיך טאַקע געלעגט אויפ'ן שכל.

— אָבער בעווייזען, וואָס פאַראַ בעווייזען האָט איהר. אַז ס'איז אַזוי ווי איהר זאָגט. מיט וואָס קענט איהר מיר דאָס בעווייזען, האָט יאַקוב נישט אַהער געקומען אייך אַ טובה טון און איהר ווילט מיך גאָר שלאָגען, איך האָב געזאָגט אַלץ וואָס איך ווייס, מעהר ווייס איך גאָרנישט. איינס קען איך אייך נאָך געבען, דאָס איז דער בריף וואָס די ציגיינער האָבען מיר געגעבען דעמאָלט ווען איך האָב ביי זיי בעקומען דאָס קינד.

— ווייזט איהם אַהער, ווייזט איהם האָט יאַקוב געשריגען נישט מיט זיין קול.

רחמה האָט אויפגעהויבען דעם עק פון איהר קלייד, לאַנג זיך געפּאָרעט ביים זאַק און צום סוף אַרויסגעשלעפּט אַ געלען צוקנייטשטען בריף געשריבען אויף יודיש, יאַקוב האָט געכאַפּט דעם בריף און אַריינגעקוקט אין איהם,

יאָ, יאָ, דאָס איז די האַנטשריפט פון מיין מאַמען, איך קען זי גוט, נישט איין בריף האָב איך פון איהר, און איבריגענס האָבען דאָך מיר אַלע דערצעהלט ווי אַזוי מיין שוועסטער איז צוגעגנבעט געוואָרען. איך ווייס, אַז מיין שוועסטערל איז דאַמאָלס געגאַנגען מיט אַ בריף אויף דער פּאָסט וואָס איז געשריבען געוואָרען אין דער שטאָט אַריין, יאַקוב האָט שנעל אַדורכגעקוקט דעם בריף און זיך איבערצייגט, אַז דאָס איז דער זעלבער, וואָס איז דעמאָלס אַוועקגעקומען צוזאַמען מיט זיין שוועסטער. מאַניע האָט געציטערט ווי אין פיבער. זי איז געשטאַנען אַקעגען יאַקובן און ביידע האָבען זיך אַריינגעקוקט טיף אין די אויגען.

יאַקובן איז איצט פערשטענדליך געוואָרען פאַרוואָס ער האָט די גאַנצע צייט געזעהען אַזאַ שטאַרקע עהנליכקייט אין זיין כאַראַקטער מיט מאַניעס, מאַנכעסמאָל האָט ער אויך געזעהען אַ ריין פיזישע עהנליכקייט. ער האָט שטענדיג געיאָגט די געדאַנקען פון זיך, אָבער איצט, איצט, ווען ס'איז קיין שום ספק נישט, אַז מאַניע איז זיין שוועסטער, אַז ער איז מאַניעס ברודער, האָט ער דאָס אַלץ בולט דערזעהן. ער האָט פערשטאַנען זיינע געפיהלען, ער האָט פערשטאַנען זיין האַרץ, ער האָט פערשטאַנען זיין צוגעבונדענקייט צו מאַניען, ער האָט פערשטאַנען זיין אָפּפערוויליגקייט פאַר איהר.

מאַניע ווידער איז געווען פערנומען מיט איהרע אייגענע געדאַנקען.

— איז דאָס אמת, אַז יאַקוב איז איהר ברודער, אָט דער גוטער, שעהנער, שטאַרקער און איידעלער יאַקוב, איז דאָס מעגליך, אַז די זון האָט אויך אויפגעשיינט פאַר איהר טיר? איז דאָס מעגליך, אַז זי וועט איצט בעקומען די בעלוינונג, פאַר די צעהנדליגער יאָהר, פּיין, עלענד, חרפה און אויסגעלאָסענקייט? איז דאָס אמת, אַז דער גורל איז געווען אַזוי באַרמהערציג צו איהר, איז דאָס מעגליך, אַז זי וועט שוין מעהר נישט דאַרפען טראַכטען וועגען בעגעהען זעלבסטמאָרד.

— און צי וועט זיך יאַקוב וועלען אָנערקענען איהר? צי איז נישט נאָר אַ שעהנער חלום, וועלכער וועט זיך באַלד ענדיגען?

און שטעהענדיג אַזוי איינער אַקעגען דעם אַנדערען, זענען זיי זיך אַריינגעפאַלען איי די אָרימס און ביידע האָבען זיך, נישט אויסרעדענדיג קיין איין וואָרט שטאַרק צעוויינט.

(המשך קומט).

טוך-און קאָרט-לאַגער
Sz. MAROKO
לאָדז, באַוואַמיעסקאַ 2,
פראָנט, 1-טער שטאָק, טעל. 159-48
עמפפעהלט צום פריהלינג- און זומער סעזאָן
אַ גרויסען אויסוואהל פון די נייעסטע און בעסטע
דאַמען-און הערען-שטאָפען.

BARDZO DUŻO OSÓB POLEPSZYŁO SWOJE ZDROWIE I TAKOWE UTRZYMUJE PRZEZ UŻYWANIE PARYSKICH PIGUŁEK PRZECZYSZCZAJĄCYCH
D-RA KOWENA
(Dr. CAUVIN)
OCZYSZCZAJĄ KREW I REGULUJĄ CZYNNOŚCI KISZEK - ZAWSZE PRZYNOSZĄ ULGĘ
PIGUŁKI KOWENA
SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH APTEKACH
OSTRZEGA SIĘ PRZED NAŚLADOWNICTWEM

יעדער איינציגער
האָט זיך אי-בערציינגט, אַז פאַר
מעבעל
דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשיען, גאַרדעראָבען או"ה
צאָהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאַן שענקעוויטש 23
טעלעפאָן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט
מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

גנעזענער מיליטער-בעאַמטער
ב. מאַז
פיעטריקאָווער № 10
שרייבט ביטעס און גיט געוויסענהאַפטע עצות
אין אַלע
מיליטער-ענינים.

הלא חכמה תקרא
ותבונה תתן קולה
אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושמנן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע.
איבער דעם זאָלסט נאָר קומען אין ביוראָ
פון ד. מאַנעלא
וואָס איז איבערגעטראַגען געוואָרען פון
צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף
פיעטריקאָווער 17, לינקע אָפיצינע
פּאַרטער, טעל. 124-95
וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פינק-טליך און געוויסענהאַפט געשריבען אַ-לערליי בימעס: ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַטיעס, קלויזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוישאַנד ראַזיעמטשע, ווי אויך איבער-זעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
בעט: קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ווע-רען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה
מיט אַכטונג ד. מאַנעלאַ.
פיעטריקאָווער 17, 1-טער הויף

א בכבוד'ע אַלמנה
זוכט באַשעפטיגונג אַלס פלעגערין אָדער ווירט-שאַפטערין. פערשטעהט אויך פערפעקט די קוך. צו ערפאַהרען קאַמיענאַ 1
ביי מנשה גליקסמאַן

אַ זוניגע שטוב
ביי אַנ'אַנשטענדיגער פאַ-מיליע אין דער געגענד פון גרינעם מאַרק ווערט געזוכט. — אָפערטען אין אדמ. פון דער צייטונג אונטער „K.P. 37".

אַ קוואַליפיצירטע
רעפּעזירקע
און אַ שפּולערקע, אויך אַ ניי-טאָרין צו סוועטערס ווערען געזוכט ביי פּשעמישלעניעץ, פיעטריקאָווער 17. 2406

אַ יונגערמאַן
מיט גוטע רעפערענצען, זוכט אַ פּאָסטען אַלס אינ-קאַסענט, עווענטועל אַלס הויזירער. אָפערטען אין אדמ. אונטער „S. C.".

— אַ —
צושניידער
צו ליידענע רעקלאַמען, ווערט געזוכט. די אדרעס צו ערפאַהרען אין אדמיניסטראַציע. —

קינאָ-טעאַטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און ווייטערע טעג!
פּראַכטפולער דאָפּעלטער פּראָגראַם!
מאָנומענטאַלער פילם פון אינדישען לעבען, פול מיט עמאָציע א.ז.וו.:
מאַהאַראַדזשאַ'ס האַרץ
אין די הויפּטראָלען:
J. Kean, G. Dean i J. Kucharski
דראַמע אויפ'ן גרונד פון דער ערצעהלונג פון ג. זאַפּאָלסקאַ א. ג.:
פּאָליצ"מייסטער טאַגיעוו
אין די הויפּטראָלען:
B. Samborski, N. Ney i Z. Sawan
געקליבענער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפּאַנסקי
אָנהויב פון די סעאַנסען: אין ווא. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג
און יום-טוב — 12 אַ זייגער ביינאַכט. דער זאַל איז גוט באַהייצט.

זיכערע הילף און אַ רפואה
אהז אַ אפּעראַציע, אָן בלוט, אהז אַ מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאַר קראַנקע אויף קילעס פאַר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס איז גוף פאַר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס אַזוי ווי אַ מענשען-קאָפּ, אָדער אַזוי ווי אַ וואַסער-קאַן און עס פאַלט אַריין אין דעם כיס און דער קראַנקער איז אין אַ גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבליך. ספּעציעל גומענע תפל-מעלדונגען אויסגעצייכנט גוט דורך גרויסע פּראָפעסאָר'ען מיט מיינע בע-האַנדלונג און פון דייטשן פּראָפעסאָר דאָקטאָר פּראָפעסאָרען בעזונדערס און דעם ערשטען און געפעהרליכסטען בראָך. אויך פאַר הויקערס ליידענדען מיט הייל-גאַרסעטען און אַפּאַראַטען פאַר פערקרימטע פּיס און פּלאַטפוס ספּעציעלע איינלאַגען אין די שיך. קאָנסולטאַציע גומענע פיס און הענד, מאַסאַזשע זאַקען פאַר די גראָסטע קראַנקע אַדערן. סטאַנציאָנירט פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונט.
אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WÓLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.
באַמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אומ-בעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזי-טעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפּ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפּ. דר. י. מאַ-רישלער, פּראָפּ. ד"ר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן טערויבערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.
דאַנקזאַגונג.
זייט 20 יאָהר האָב איך געליטען אויף בידע זייטען אויף בעשווי-לעכץ, אויף האָב ב'בין געהאַט 2 מאָל אָפּערירט. דאַנק איבער טראַגט דעם ה' י. ראַפּאָפּאָרט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10, פיהל איך מיך בעם פולען לעבען, אַ דאַנק דעם פערלאָנגטען באַנדאַזש, וועלכער האָט מיר דערהאַלטען פון געשווילעכץ, פאַר וואָס כ'דריק אויס אויס מיין האַרציגסטע דאַנקבאַרקייט.
Szulem Wallach.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
רענטגען-אינסטיטוט
און ערצליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק אויגען-קראַנקה. פון 1—2
ד"ר וויינבערג אינערע, הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7
ד"ר יוסטמאַן נערוועז-קראַנקה. פון 12—2
ד"ר סטופּעל רענטגען פון 12—2 און 4—6
ד"ר פּאַפּיערני פרויען- און געבורטס-הילף פון $11^{1}/_{2}$—1
ד"ר מאַנטאַר כירורגישע קראַנקה. פון 5—6
ד"ר ראַקאָווסקי נאָז, האַלז און אויערען-קר. פון 10—11, 2—3 און פון 6—7
ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5
ד"ר רוזשאַנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1—2
ג. ראָזעס צאָהן-ערצט פון 9—1
א. גראָדזענטשיק צאָהן-ערצט פון 3—7
צאָהן-פּלאָמבירונג, בעהאַנדלונגען, קראָנען, פּאָסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראַנקהייט פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגען-שטראַלען, פאַר בעשטראַלונג און דורכלייכטונג, קוואַרץ-לאַמפּען, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע.
אַלע מעגליכע אַנאַליזען.
אימפונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין).
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
ווויזיטע איז שטאַט.

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה, און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפילים און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.
— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדערע וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

Dr. med. **H. Karaś**
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
זגערזשער 16
נעמט אָן פון 11 ביז 1 און פון 3 ביז 7 אָוונד.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
זשעזשינער 11, טעלעפאָן 3763
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערען קר.	$1^{1}/_{2}$-$12^{1}/_{2}$
ד"ר סאַרשנער קינדער-קראַנקה.	11-9 $4^{1}/_{2}$-5
ד"ר שיפּמאַן אינערע קראַנקהייטען	2—12
ד"ר ביבערגאַל הויט און ווענער. קר.	$12^{1}/_{2}$ - $11^{1}/_{2}$
ד"ר שפּירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	$1^{1}/_{2}$—$12^{1}/_{2}$
ד"ר זאַלצמאַן כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד"ר שפּערלינסקי פרויען- און געבורטס-הילף	$1^{1}/_{2}$—$12^{1}/_{2}$

מיכאַ-טעראַפּיע. שפּריץ-שטראַלען ווי שטאַלען א. ו. פּאַקען-שטאַלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַל אינ-האַלירונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציע. אויף פּערלשונג היילונגען אין שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערט געמאַכט אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פּלעגמע און בל.
אימפונגען געגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
אַ רענטגען-אינסטיטוט.
ד"ר לאַזשינסקי-סטאַראָפּאָלסקאַ
צאָהן-ערצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א.א.וו.
די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאָג

איבערצוגעבען
אַ גרויס
געוועלב
מיט אַ וויטטאָווע-פענסטער וואָס איז פּאַסענד פאַר יעדען אַרט געשעפט. צו ערפאַהרען גדאַנסקאַ 11
ביי פּאַזנאַנסקי.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 134—72
נעמט אָן פון 2—3 נאָכמ. און פון $7^{1}/_{2}$—9 אָוונד.

DR. MED.
Haltrecht
ספּעצ. ערצט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקה., נעמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 6 ביז 8.30 אָוו. זונטאָג פון 9 ביז 1 בייטאָג.
פיעטריקאָווער 10
נעמט אָן אין לעטשניצע סאַניטאַס Śródmiejska 8
פון 2 ביז 3 נאָכמ.

ס'ווערט געזוכט
פון זאָפּאָרט אַ זוניגע
שטוב
פּאַרטער אָדער 1. שטאָק
צו דינגען.
אָפערטען אין אדמיניסטר. אונטער ליט. „K. 100".

שניידערינס
און מיטניידערינס (פּאָדרענטשנעס), וועלכע ווילען ווערען גוטע קוואַליפיצירטע
האָנדבליהערינס ביי דאַמען-מאַגאַזין
קענען זיך מעלדען פּעפּער-גאַס 16,
ביי גרונדמאַן. 2406

DR. MED.
L. Pikielny
אוראָלאָג
ספּעציעל-ערצט פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אָן פון 4—7 אָוונד.

Dr. med. **NIEWIAŻSKI**
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמ.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

DR. MED. **H. LUBICZ**
ספּ. פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנק
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאָג און יו"ט 9—1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4
(פריהער ציגעל-גאַס 36) טעל. 216-90.
ספּעציעל-ערצט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען
נעמט אָן פון 9 — 2 נאָכמ. און פון 5 — 9 אָוונד
פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-צימער.

ווערבענעריך כירורגישע קליניק
„SANATO"
אַגראַדאָוואַ 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס
ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד
פריידען פון געבורט
אין 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויגען-אָפּטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראַוש
עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.
כירורגישע אָפּטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאַנטאָר
עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.

Dr. med. **N. ROZEN**
צאָהן-כירורג
קראַנקהייטען פון ציינער, דויאַנסלעס, גימען א.א.וו.
ציינער-רעגולירונג, רענטגען-דיאַגנאָסטיק.
אנדזשעיאַ 7, טעל. 216-57.
עמפּפאַנגס שעה: פון 3—7 נאָכמ.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ 6—... אַ חודש אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פריי־טאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4
נאָך'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8
פאַר שטעלונג-זוכענדע: ווייטער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
[illegible] i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.